

A

BIHARI EV. REF. EGYHÁZMEGYE

Nagyváradon, 1888. augusztus 23-án

Szabó Károly esperes és *Ritoók Zsigmond*
egyházmegyei gondnok elnöklete mellett tartott

KÖZGYÜLÉSÉNEK
JEGYZŐKÖNYVE.

—••—
KIADTA:

Szigeti Elek,
egyházmegyei jegyző.

—
NAGYVÁRAD,

NYOMATOTT LASZKY ÁRMIN KÖNYVNYOMDÁJÁBAN

1888.

A

BIHARI EV. REF. EGYHÁZMEGYE

Nagyváradon, 1888. augusztus 23-án

Szabó Károly esperes és *Ritoók Zsigmond*
egyházmegyei gondnok elnöklete mellett tartott

KÖZGYÜLÉSÉNEK
JEGYZŐKÖNYVE.

KIADTA:

Szigeti Elek,
egyházmegyei jegyző.

NAGYVÁRAD,

NYOMATOTT LASZKY ÁRMIN KÖNYVNYOMDÁJÁBAN

1888.

*A bihari ev. ref. egyházmegye Nagy-
váradon, 1888. évi augusztus hó 23-án
tartott második rendes közgyűlésének*

JEGYZŐKÖNYVE.

Jelenvoltak:

Tisztviselők

Szabó Károly esperes és Ritoók Zsigmond egyház-
megyei gondnok elnöklete mellett: Biró János, Benedek
László, Csillag Lajos, Szemes László egyházi, — Kiss Elek,
Ertsey Dezső, Hegyesi Márton világi tanácsbírák; Szigeti
Elek, Nagy Sándor egyházi, Rácz Mihály, Miskólczy Ár-
pád világi jegyzők; Kocsis József lelkész gyámoldai, Nád-
udvari Lajos közpénztáruok, — Csák Máté levéltárnok,
Nemes Ferencz egyházmegyei ügyész.

Lelkészek:

Veres Imre paptamási-i, Surányi Lajos szalárdi, Bo-
ros Sándor fugyi-i, Lévai Mihály b.-sztt.-mártoni, Kec-
keméthy Lajos lessi, Szathmári László pósalakai, Makai
Károly élesdi, Rigó Lajos bihari, Bugyi Sándor püspöki-i,
Major Gyula pelbárhidai, Józsa Gábor nagyszántói, Cse-
pelyi Menyhért f.-vásárhelyi, Bokros Benedek h.-k.-szál-
dobágyi, Hegedüs Ferencz kisjenői, Könyves János kis-
marjai, Dombi Lajos nagyváradi, Zsigmond Ferencz ár-
tándi, Szokoly Béla h.-k.-kovácsi-i id. lelkész; Tóth Al-
bert bihari, Káger Miklós siteri, Kágyi Lajos nagyváradi
s. lelkészek, Falusi Károly mezőteleghi lelkész.

K é p v i s e l ő k :

Zsákáról: S. Szabó János gondnok, Bojtról: Csizmadia P.-Imre, P.-Ujlakról: Szokolay József, Jakab Károly, Kis-Szántóról: Szüts István, Ártándról: Fazekas Lajos, Biharról: Méhes István, H.-K.-Kovácsiból: Somogyi István, M.-Telkiből: Pál Imre, Szabó Gyula, Fugyiből: Bakró Imre, Száldobágyból: Gorbai Sándor gondnok, Nagyváradról: Némethy Károly főgondnok, Füredi László pénztárnok.

T a n i t ó k :

Engi Ferencz tanítótestületi elnök s képviselő, Juhász Lajos nagyváradi énekvezér.

58. szám. Esperes Szabó Károly Istenhez emelt buzgó imája után, — hivatkozással az idő kimért voltára s felolvasni kért esperesi jelentésére — üdvözölvén a nagy számban megjelent tagokat — a közgyűlést megnyitottnak nyilvánítja.

59. szám. Mezey Mihály világi tanácsbíró Ritoók Zsigmond gondnokhoz intézett levelében — betegsége miatt — a bizottsági üléseken, valamint a közgyűlésen meg nem jelenhetését jelentvén:

Távolmara dása sajnos tudomásul vétetik.

60. szám. Olvastatott Szabó Károly esperesnek, az egyházmegyei közgyűlés elé terjesztett s egész terjedelmében jegyzőkönyvbe vétetni rendelt következő jelentése:

Nagytiszteletű s Tekintetes egyházmegyei közgyűlés!

Jelentésemet azon szomorú kötelesség teljesítésével kell megkezdenem, hogy lelkészi és tanácsbírói karunk egyik elsőrendű érdemes tagjának, nagytiszteletű Oláh József hegyközkovácsi-i lelkésznek, e f. évi június 28-dikán szélhűdés következtében történt halálát bejelentsem. A boldogult érdemes férfiú egyházmegyénkben mint segédlelkész, 1861-ben félévig a mezőkeresztesi egyházban mint rendes lelkész, 1862-től 1869-ig, a h.-k.-pályi-i, 1869-től élete végéig a h.-k.-kovácsi-i egyházakban buzgósággal működvén, mint egyházmegyénk tisztviselője 1869-től 1879-ig az egyházmegyei jegyzői, 1879-től haláláig a tanácsbírói tisztséget odaadással töltvén be: kérem a nagytiszteletű s

tekintetes közgyűlést, hogy a boldogult férfinak soknemű érdemeinek némi elismerésül emlékezetét a csatolt rövid életrajz adatai alapján jegyzőkönyvünk egy külön lapján megörökíteni méltóztassék. A megürült lelkészi hivatal betöltésére a törvényszerű pályázat meghirdettetett, a jövő évi április 24-dikéig pedig a h.-k.-kovácsi-i egyháztanács helyettes lelkész alkalmazását kérvén J. Szokolay Béla, egyházmegyénkben legrégebben hivataloskodó segéd-lelkész — helyettes lelkészül neveztetett ki.

A tanítói testület egyik tagja, néhai Sáfár Ferencz csökmői nagyfitanító és énekvezér, ki Karczagon 5, Csökmőn 15 évig jó eredménnyel munkálkodott a tanügy terén, e f. évi június 28-án, életének 40-ik évében szintén elhalálozván, helyének betöltésére a kellő intézkedés megtéte.

A jelzett két elhalálozáson kívül, a lelkészi karban és tanítói testületben következő változások történtek:

1. Május 5. Szokolay Béla csökmői segédlelkésznek, a darvasi segédlelkészre esperesi beleegyezés, — augusztus 7-én a h.-k.-kovácsi-i helyettes lelkészre kibocsátás adatott.

2. Május 5. Kágyi Lajos első vizsgát tett segédlelkész, a nagyváradai egyházban J. Dombi Lajos lelkész mellett segédül alkalmaztatott.

3. Május 13. Káger Miklós segédlelkész Nagykerekiből Siterbe J. Séra Ferencz mellé változott.

4. Szöllősi Imre mindkét lelkészképességi vizsgát letett segédlelkész a debreczeni egyházmegyéből elbocsátatván, Nagykerekiben m. Gaal Imre lelkész által vétetett fel segédül.

5. Aug. 13-ikán Veres Bálint bojti segédlelkésznek — ki Henczidára távozott, — az egyházmegyéből elbocsátás adatott.

6. Április 26. Barcsay Károly pályázati úton elválasztott okleveles tanítónak, a vámsodi fitanító- és énekvezérségre engedély adatott.

7. Április 27. Varga Béla Siterbe elválasztott okleveles tanítónak,

8. Május 9. Kiss Lajos pályázaton megválasztott csökmői okleveles tanítónak — állomásaik elfoglalására beleegyezés adatott.

9. Május 26. Király Pál nagymarjai volt pusztai tanítónak a nagyszántói tanítóságra ideiglenes minőségben engedély adatott.

10. Julius 25. Aranyi Lázár pusztai ujlaki tanító — Boros-Sebesre választatván meg, az egyházmegyéből elbocsátatott, helye betöltésére pályázat hirdettetett.

A f. évi ápril 26-án dúló vihar egész egyházmegyénkben csaknem minden egyházban okozott kisebb-nagyobb károkat, de leginkább éreztette romboló hatását Mezőkeresztesen, hol a torony gombját leütötte és Paptamásiban, hol a torony egész felső részét ledöntvén, a templom fedelén is jelentékeny rombolást tett.

A himlő és kanyaró szórványosan több egyházainkban fellépett, Hegyközkovácsiban pedig márczius 13-tól ápril 15-ig, Jákó-Hodoson május 3-tól az iskolák bezáratását, — H.-K.-Ujlakon a zárvizsgának június 10-én megadatását tette szükségessé.

Lessen július 29-én eztve, közvetlen a lelkészi lak szomszédságában kiütött tűzvész — noha a lelkészi lak megmentetett — az egyháznak mentési és oltási munkák által 111 forint 40 krajczár kiadást okozott, minek megtérítését a Fonciere Pesti biztosító-társulat főügynökségtől — minthogy az egyház által tett kiadás közvetve a társulat érdekében is tétetett — méltányosság tekintetéből kérelmeztem.

A főtiszteletű püspök urtól köröztetés végett leküldött felsőbb hatósági rendeletek és nyomtatványok mind köröztettek és szétküldettek. A bekívánt jelentések felterjesztettek.

Az egyházaktól, belhivatatalnokoktól, és egyesektől hivatalomhoz intézett megkeresésekre, a szükséges intézkedés minden esetben megtétetett.

Az egyházlátogatás f. évi május 22-dikéről június 26-dikáig, a berettyóvölgy-hegyközi körben m. Benedek László és m. Csillag Lajos tanácsbírák, — a körözsylvölgyi körben m. Biró János tanácsbíró és J. Kocsis József lelkész urak, — a sárréti körben m. Szemes László tanácsbíró ur társaságában alólirott esperes által megtartatván, s bevégeztetvén, annak eredményét, a minden egyháztanácsossal előzetesen közölt kérdő pontokra adott feleletekről felvett jegyzőkönyvek és beterjesztett statisztikai

adatok alapján a következőkben van szerencsém előter-
eszteni:

I. Népmozgalmi adatok.

1. Anyaegyház van 42.
2. Leány „ „ 1. Nagytótfalu.
3. Fiók „ „ 116. (mult évben 115.)
4. Rendes lelkész m. Oláh József elhalálozása folytán 42.
5. Segédlelkész van 5. M.-Keresztesen, Furtán, Siter-
ben, Nagyváradon és Nagykerekiben.
6. Helyettes lelkész van 1. H.-K.-Kovácsiban.
7. Lélekszám az anya-egyházakban: fi 22.647; nő
22.932, együtt 45.579.

Lélekszám a fiók-egyházakban: fi 293, nő 232,
együtt 525.

Lélekszám több az előző évinél: fi 176, nő 160,
együtt 336-al.

8. Szülöttek száma törvényesen: fi 1009, nő 927,
együtt 1936.

Szülöttek száma törvénytelenül: fi 135, nő 150,
együtt 285.

Szülöttek száma halva: fi 36, nő 34, együtt 70.

Szülöttek száma kevesebb az előző évinél fi 39, nő
26, együtt 65-tel.

A szülöttek száma a népességnek: 4.96 százaléka,
(mult évben 5.22.)

A törvénytelenül szülöttek, a szülötteknek: 12.43 szá-
zaléka, (mult évben 11.71.)

A halva szülöttek, a szülöttekének: 3.05 százaléka,
(mult évben 1.57.)

A szülöttek legnagyobb százaléka van F.-Vásárhelyen
11.36, M.-Kakucson 9.30.

A szülöttek legkisebb százaléka van Bojton 3.99, Kis-
Marján 3.91.

A törvénytelen szülöttek legnagyobb százaléka van
Nagyváradon 35.43, M.-Telegden 34.88.

A törvénytelen szülöttek legkisebb százaléka van:
Bors, Less, J.-Hodos, Csátár, Furta, H.-K.-Pályi, Nagy-
szántó Fegyházban, hol törvénytelen születés nem volt.

Halva szülöttek legnagyobb százaléka van: J.-Hodo-
son 11.62, K.-N.-Réven 9.67.

Halvaszülöttek nem voltak: Darvas, Furta, Fugyi, H.-K.-Pályi, K.-Szántó, Less, M.-Kakucs, M.-Keresztes, Telegd, Telki, N.-Szántó, Nyüved, Pelbárthida és P.-Ujlak 14 egyházban.

9. Meghaltak fi 796, nő 796 együtt 1592 (mult évben 1676.)

Öngyilkos eszközt fi 10, nő —, együtt 10 (mult évben 11.)

A meghaltak száma a népességnek 3.45 százaléka, (mult évben 3.66.)

Az öngyilkosok a halottakénak 0.68 százaléka, (mult évben 0.60.)

Halottak legnagyobb százaléka van: F.-Vásárhelyen 10.79, Lessen 9.27.

Halottak legkisebb százaléka van: Pelbárthidán 1.35, Váncsodon 1.59.

10. Házasultak: tisztán 417 pár, vegyesen 58 pár, együtt 475 pár (mult évben 506.)

Házasultak a lélekszámnak 1.03 százaléka.

A vegyes házasok az összes házasultaknak 1.24 százaléka.

11. Áttértek: fi 1, nő 7, együtt 8, (mult évben 20.)

12. Kitértek: fi 31, nő 40, együtt 71, (mult évben 14.)

Kitértek száma a népességnek: 0.14 százaléka.

13. Tankötelesek 6—12 évig fi 2740, nő 2588, együtt 5328, (mult évben 5423.)

Tankötelesek a népességnek 11.55 százaléka, (mult évben 11.80.)

Iskolába járók: fi 2559, nő 2423, együtt 4982, (mult évben 4985.)

Iskolába járók a tanköteleseknek 93.48 százaléka, (mult évben 90.18.)

Iskolát a tanköteles évek előtt elhagyottak fi 54, nő 81, együtt 135, (mult évben 244.)

Iskolát a tanköteles évek előtt elhagyottak a tanköteleseknek: 2.53 százaléka, (mult évben 4.49.)

Iskolázatlanok: fi 128, nő 84, együtt 212, (mult évben 194.)

Iskolázatlanok a tanköteleseknek 3.97 százaléka, (mult évben 3.57.)

Iskolakötelesek legnagyobb százaléka van K.-Szántón 22.22, Paptamásiban 18.30.

Iskolakötelesek legkisebb százaléka van M.-Telegden 8.58, Darvason 8.49.

Iskolába járók 100 százaléka van: B.-Szt.-Márton, Darvas, Furta, F.-Vásárhely, Kis-Marja, M.-Telegd, P.-Tamási, Pelbárhida, P.-Told 9 egyházban.

Iskolába járók legkisebb százaléka van K.-N.-Réven 62.31, Lessen 58.82.

14. Tankötelesek 12—15 évig fi 1042, nő 951, együtt 1993, (mult évben 1580.)

Tankötelesek a népességnek 4.32 százaléka, (mult évben 3.45.)

Iskolába jár fi 409, nő 396, együtt 805, (mult évben 433.)

Iskolába jár a tanköteleseknek 40.39 százaléka, (mult évben 27.40.)

Iskolába nem jár fi 633, nő 555, együtt 1188, (mult évben 1147.)

Iskolába nem jár a tanköteleseknek 59.60 százaléka.

Ismétlő iskola nincsen 29 egyházban.

15. Konfirmáltattak fi 387, nő 368, együtt 755, (mult évben 582.)

Konfirmáltattak a népességnek 1.63 százaléka, (mult évben 1.49.)

Konfirmáltattak a 12—15 évig tanköteleseknek: 37.86 százaléka, (mult évben 37.02.)

A lelkek száma összesen több az 1887. évinél 336-tal.

A szülöttek " " kevesebb " " " 65-tel.

A meghaltak " " több " " " 84-el.

A házasultak " " kevesebb " " " 41-el.

Áttértek " " " " " 12-vel

Kitértek " " több " " " 57-tel.

A 6—12 tank. " " kevesebb " " " 93-al.

Iskolába járók " " " " " 3-al.

A 12—15 tk. " " több " " " 413-al.

Iskolába járók " " több " " " 372-vel

Konfirmáltak " " több " " " 173-al.

II. Az egyházak vallásos erkölcsi állapota.

1. A fiók egyházak közül gondozás alatt van 10 anyaegyháztól 26 fiók-egyház.

Nem gondoztatik Ártándról 2, Éldesdről 9, F.-Vásárhelyről 3, K.-N.-Révről 20, Lessről 20, M.-Kakucsról 7, Nagyváradról 14, Nagytótfaluról 15, összesen 90 fiók-egyház.

2. Istentisztelet tartatik vasárnapokon 42 egyházban.

„ hétköznapiokon rendszeren 10 „

„ csak ha közönség van 23 „

„ nem tartatik 9, Fugyi, F.-

Vásárhely, Kisjenő, K.-N.-Rév, Less, M.-Kakucs, M.-Telegd, N.-Szántó és P.-Ujlak egyházakban.

3. Káté magyarázat tartatik vasárnap d. u. 25 egyh.

„ csak ha közönség van 10 „

„ nem tartatik 7, Fugyi, K.-N.-Rév,

Less, M.-Kakucs, N.-Szántó, P.-Tamási Váncsod egyházakban.

4. Bibliai magyarázat tartatik az adventi napokon 32 egyházban.

Bibliai magyarázat tartatik csak ha közönség van 2 egyházban.

Bibliai magyarázat nem tartatik 8, Fugyi, H.-K.-Kovácsi, K.-N.-Rév, Less, M.-Kakucs, N.-Szántó, Paptamási, Pósalaka egyházakban.

Az isteni tiszteleten részt vesznek szép számmal 14 egyházban.

Az isteni tiszteleten részt vesznek közép számmal 26 egyházban.

Az isteni tiszteleten részt vesznek kevés számmal 2, H.-K.-Kovácsi és P.-Told egyházakban.

6. Urvacsorával élnek szép számmal 18 egyházban.

Urvacsorával élnek közép számmal 21 egyházban.

Urvacsorával élnek kevés számmal 3. Kis-Jenő, K.-N.-Rév és Váncsod egyházakban.

7. Konfirmáció tartatott 39 egyházban.

Konfirmáció nem tartatott 3, Lessen, mert növendékek nem voltak, Paptamásiban és Váncsodon ujkenyéri urvacsorakor fog megtartatni.

8. Visszas házasok voltak 27 egyházban 88 pár (mult évben 91.)

Ezek között eredménnyel békéltetett 79 pár.

„ „ eredménytelenül „ 9 pár.

Visszas házasok nem voltak 15 egyházban.

9. Vadházasok voltak 39 egyházban 219 (mult évben 102.)

Ezek közül egybekelt 26.

Vadházasok nem voltak 3 egyházban Ártádon, Kis-Jenőn, Nagykerekiben.

10. Árvák és szegények gondozására alap létezik 18 egyházban 1141 frt 13 kr.

Árvák és szegények gondozására alap nem létezik 24 egyházban.

11. Egyházi és iskolai ügyek előbb vitelére intézkedés történt 27 egyházban.

Egyházi és iskolai ügyek előbb vitelére intézkedés nem történt 15 egyházban.

12. Hitfelekezeti sérelem történt 2 egyházban, B.-Szentmártonban és Püspökiben. A sérelmek főtiszteletű püspök nrhoz felterjesztettek.

13. A templomi perselyekben általában csekély mérvű az adakozás, az egész egyházmegyében összesen 491 forint 13 krajczár.

Legtöbb Nagyváradon 257 frt 29 kr és Mező-Keresztesen 19 frt 58 kr.

Feltűnően kevés H.-K.-Kovácsiban 39 kr és Papta-másiban 1 frt 41 kr.

III. Az egyházak rendezettsége.

1. Teljes számú az egyháztanács 40 egyházban. Bojton és N.-Szántón az egyháztanács kiegészítése folyamatban van.

2. Az egyháztanács végzései teljesen végrehajtnak 31 egyházban.

Az egyháztanács végzései hiányosan hajtnak végre 6 egyházban.

Az egyháztanács végzései nem hajtnak végre 5 egyházban, Fugyi, F.-Vásárhely, K. Szántó, N.-Szántó és K. N.-Rév egyházakban.

3. Anyakönyvek rendben találtattak 42 egyházban.

4. Körleveles- s egyházi jegyzőkönyvek 42 egyházban.

5. Leltár bemutattott 32 egyházban.

Leltár nem mutattatott be 10 egyházban.

6. Az egyházak minden ingatlanai telekkönyvezve vannak 32 egyházban.

Nincsenek leginkább temetők és faiskolák, de az eljárás folyamatba tétetett 10 egyházban.

7. Az egyház jövedelmei befolynak teljesen 11 egyházban.

Az egyház jövedelmei befolynak hiányosan 17 egyházban.

Az egyház jövedelmei nem folynak be 15 egyházban.

8. A belhivatalnokok kielégítettnek teljesen 35 egyházban.

A belhivatalnokok kielégítettnek hiányosan 5 egyházban.

A belhivatalnokok nem elégítettnek ki 2 egyházban, N.-Kerekiben és M.-Kakucson.

9. A termény javadalmak jó minőségben adatnak 9 egyházban.

A terményjavadalmak közepszerű minőségben adatnak 28 egyházban.

A termény javadalmak pénzül adatnak 2 egyházban.

A termény javadalmak rossz minőségben adatnak 3 egyházban. H.-K.-Kovácsi, K.-N.-Rév és M.-Kakucs egyházakban.

10. A termény adó házanként szedetik 36 egyházban.

„ az adózók által felhordatik 4 „

„ pénzül adatik 2 „

11. Hátralékok (egyházmegyei, kerületi, államadó és közalapi) nincsenek 33, vannak 9 egyházban: Csatár, H.-K.-Kovácsi, H.-K.-Ujlak, Kis-Jenő, K.-N.-Rév. M.-Keresztes, Nagyvárad, Nagykereki és Váncsod egyházakban.

12. Békés viszony van belhivatalnokok és gyülekezet között 39 egyházban, nincsen 3 egyházban, N.-Szántón lelkész, Bojton leánytanító, H.-K.-Száldobágyon tanító és gyülekezet között.

IV. Egyházak anyagi állapota.

1. Templom jó állapotban van 30 egyházban.
" javítás alatt 2 egyházban, Ártádon és P.-Tamásiban.

Templom türhető 6 egyházban.

" rossz állapotban 5 egyházban, Csökmön, Fugyiban, F.-Vásárhelyen, H.-K.-Ujlakon és Lessen.

2. Lelkészlak jó 27 egyházban.

" türhető 11 egyházban.

" rossz állapotban 6 egyházban, Csatáron, F.-Vásárhelyen, H.-K.-Száldobágyon, Kis-Jenőn, M.-Keresztesen és Nyüveden.

3. Fiiskola jó 27 egyházban.

" türhető 11 egyházban.

" rossz 5 " Csatáron, H.-K.-Pályiban, Kis-Jenőn, Pelbárthidán és Váncsodon.

4. Leányiskola jó 13 egyházban.

" türhető 3 egyházban.

" rossz 2 " Csökmön és N.-Kerekiben.

5. Épületek javítása került 13 egyházban 9201 frt 55 krba.

6. Temetők gondozás alatt vannak 39 egyházban.

" " " nincsenek 2 egyházban, M.-Telkiben és Váncsodon.

Nem jelentetett Furtáról.

7. Biztosít a Fonciere-Pesti intézetnél 41 egyház 178.634 frt értékig.

Fizet érte évenként 618 frtot.

Nem jelentetett Nagyváradról.

8. Gondnoki számadások eredménye 40 egyházból.

Bevétel 42.094.88 frt

Kiadás 37.194.18 "

Maradvány 4900.70 frt

Tulkiadás tétetett 7 egyházban 352 frt 64 kr.

Nem jelentetett be Csatárból és Püspökiből.

9. Tőkepénze és alapítványa van 20 egyháznak 19.607.59 frt.

Tőkepénze és alapítványa nincsen 22 egyháznak.

10. Adóssága van 20 egyháznak 15.320.33 frt.
 „ nincsen 22
11. Iskolai pénztár van 29 egyháznak.
 Bevétel 1801.18 frt
 Kiadás 666.78 „
 Maradvány 1134.40 „
- Iskolai pénztár nincsen 13 egyházban.
12. Takarékmagtárból gyűlt pénzkészlet 14 egyházban
 2137.65 frt.
 Takarékgabona 31 egyházban 2332 köből.
13. A gondnoki számadások maradványai, tőke, alapítványi és magtárból gyűlt pénzek összege 26.645 frt 94 kr (mult évben 28798 frt 06 kr).
14. Egészen új építkezések nem tétettek, de nagyobb mérvű javítások és átalakítások tétettek az épületeken Ártádon, M.-Telkiben, Csökmőn és P.-Tamásiban.

V. Kegyes adományok.

1. Ártádon, többektől 9 frt.
2. B.-Szt.-Mártonban, templom javításra többen 193 frt, Sárreai takarékpénztár 40 frt, orgona alapra 6 frt 70 kr, együtt 239 frt 70 kr.
3. Biharos, urasági területekre a confirmandus gyermekek 5 frt, egyesek 4 frt, együtt 9 frt.
4. Boros, többen 46 frt.
5. Bojton, harangalapra néhai Varga Gáspár 100 frt.
6. Csátáron, egy kötvényen 40 frt.
7. Csökmőn, templom javításra Arany József 120 frt, az iskolai pénztárnak Deli Imre ur 8 frt, szegény gyermekeknek a sárreai takarékpénztár 10 frt, együtt 138 frt.
8. Elesden, többen 11 és 1/4-ed véka gabonát 12 frt.
9. Furtán, többen 31 frt.
10. H.-K.-Kovácsiban, az iskolának Zathureczky Paulina k. a. 5 frt.
11. H.-K.-Pályiban, toronytetőzésre néhai özv. Tóth Mihályné 10 frt, harangozásért többen 30 frt, együtt 40 frt.
12. H.-K.-Szaldobágyon, Bancsa Miklós 5 frt, Kis Eszter 2 frt, Patai Ágnes 5 frt, Karakas Mihály 2 frt, Kovács István 2 frt, Eszenyi Imre 2 frt, Debreczeni Erzsébet 2 frt, Kis János 4 frt, Szebeni Eszter 5 frt, Kis

Ágnes 5 frt, Almási Sándorné 5 frt, Kis Mihály 2 frt, ifj. Lucskai Imre 2 frt, együtt 43 frt.

13. H.-K.-Ujlakon, templom építési alapra a lakosok által munkált földterméséből 759 frt 20 kr, Pelle Anna 1 frt, Bodó László 3 frt, özv. Petri Sándor és neje Mészáros Juliánna 25 frt, együtt 788 frt 20 kr.

14. Kis-Jenőn, a szószék terítőjére Szabó István és neje 5 frt 50 kr.

15. Kis-Szántón, Tóth Jánosné 2 frt, Bereczki Dánielné 2 frt, Molnár Lajos 3 frt, Kincses Bénéiaminné 25 frt, együtt 32 frt.

16. M.-Keresztesen, Pap Gáborné egy urasztali területre 100 frt, mit testvére Gyenge Mikály szaporított 300 frttal, egyház közszükségére 100 frt, együtt 500 frt.

17. Nagykerekiben, Kis Sándor és neje egy urasztali abroszra 8 frt.

18. Nagyszántón, Balog Sándor és Tolvaj Sándorné urvacsorához 10 frt.

19. Nyüveden, néhai Budar Simon g. kath. 5 frt, Ur Gáspár gondnok és neje Kun Rozália urasztali kehelyre 20 frt, egy valaki 1 frt, néhai Pécsi József nőtlen ifju 5 frt, együtt 31 frt.

20. Paptamásiban, néhai Tóth Imréné Lovas Zsuzsánna 10 frt, néhai Szabó Józsefné 14 frt 50 kr, együtt 24 frt 50 kr.

21. Pelbárthidán, toronyépítésre Rigó Ferencz nyüvedi földbirtokos téglára 80 frt, 5 db öt öles és 20 db három öles fát, és 5 hold legjobb minőségű föld egy évi hasznát, Némethy Lajos helybeli földbirtokos 25 frt, Major Gyula lelkesz 10 frt, Máté Lajos gondnok 5 frt, Csóka György tanító 2 frt, Bereczki Mihály 2 frt, Kis Bálint 5 frt, Bernát Lajos 10 frt és több adakozók együtt 178 frt 30 kr.

22. Pósalakán néhai Kerecsi Erzsébet egyháznak 10 frt, árvák segélyére 5 frt, együtt 15 frt.

23. P.-Toldon Szücs Endre tanító egy tánczvigalom jövedelmét 24 frt 88 kr.

24. Siteren, néhai Sebestyén Eszter 5 frt, Karácson András 5 frt, Békési Pálné 5 frt, együtt 15 frt.

25. Szentjánoson, többen pompa harangozásért 51 frt, a község szegény alapra 6 frt 12 kr, többen közszükségre 6 frt 70 kr, együtt 63 frt 82 kr.

26. Zsákán, lelkészilak építésére gróf Rhédey Gábor 100 frt, id. Szántó Mihály 100 frt, Vajna Tamás g. kel. 10 frt, Ecsedi István 3 frt, dr. Szabó István 25 frt, Tóth Sándor 50 frt, együtt 288 frt.

27. Jákó-Hodoson, 1887-ben K. Sipos István 5 frt, Kendi János és neje Törözs Sára a szószékre egy diszes szőnyeget 21 frt, Bartos Gyula földbirtokos a „Malomgát“ nevű kaszállót körülbelől 500 frt, 1888-ban Kendi Zsigmond 4 frt 36 kr, községi előljáróság 29 frt 50 kr, községi iskolaszék 140 frt, együtt 699 frt 86 kr.

28. Váncsodon, Vajda Lajosné és fia Vajda László urasztalához 10 frt. 28 egyházban összesen 3543 frt 76 kr.

VI. Tanügy.

Van egyházmegyénkben 38 egyházban 54. ev. ref. egész elemi iskola. Három egyházban: Nagyvárad, Jákó-Hodos és M.-Teleghden az iskolák mind, Élesden a leányiskola községiek. Körös-Nagy-Réven és a nagytótfalui leány egyházban állami iskolák vannak.

Az 54 egész elemi iskolából:

I—III. osztályu		4.
I—IV.	„	8.
I—V.	„	17.
I—VI.	„	25.

A tantermek száma 61, a melyekben működik 59 rendes, 2 ideiglenes és 1 segéd tanító. A tanítók között 3 nőtanító.

Csak fiukat tanít 20 tanító.

„ leányokat „ 18 „

Fiukat és leányokat együtt 23 tanító.

Képesítve van a tanítók között oklevéllel 25.

„	„	„	„	igazolvánnyal	30.
„	„	„	„	kibocsátvánnyal	2.
„	„	„	„	mint lelkész-tanító	4.

Állandó tanító 56.

Ideiglenes „ 5.

Segéd „ 1.

A főtiszt. egyházker.	A)	tanterve szerint tanít	3.
„	B)	„ „ „	14.
„	C)	„ „ „	44.

Tanesszközökkel fel van szerelve kellően 35 iskola.

„ „ „ „ hiányosan 25 „
Semmi tanesszköz nincsen 1 isk. Magyar-Kakucson.

Mulasztás volt tetemes 24 iskolában.

„ „ kevés 37 iskolában.

Büntetésből — a mi csak 9 egyházból jelentetett be
— befolyt 92 esetben 19 forint.

Egy tanítóra az összes tankötelesekből esnék egyen-
lően osztva 87.03.

Egy tanítóra az iskolába járókból 81.06.

Egy tanító vezetése alatt több van 100-nál Zsákán
mind a fi-, mind a leányiskolában, Csökmőn a belvegyes
iskolában. Több van 90-nél Furtán mind a fi-, mind a
leányiskolában, Biharon a leányiskolában.

A 61 tanító évi összes javadalmazása pénzértékben
23,731 frt, miből egyenlően felosztva egy tanítóra esnék
389 forint.

Az egyházlátogató küldöttségek előtt felmutatott si-
ker szerint a tanítók között kitünőknek jelezhetem:

Kovács Gábor mezőkeresztesi nagy fi- és

Gaal József nagytótfalui állami tanító urakat 2.

Dicséretesen működik 20.

Elegendő eredménnyel 38.

Nem elegendő eredményű H.-K.-Pályiban 1, a Gere
Miklós igazolványos tanító által vezetett vegyes iskola.

7. Vásárhelyen az iskolában növendékek nem talál-
tattak, holott a lelkésztanító az iskola mulasztók jegyzé-
két hetenként mind a községi hatósághoz, mind a tanfelügye-
léséghez pontosan beterjesztette.

K.-N.-Réven a Vári János lelkész által teljesített hit-
oktatás eredményét a nt. vizsgáló küldöttség semmisnek je-
lentette be.

Az egyházak életében észlelt s a fentebbi adatokban
is feltüntetett hiányok pótlására a kellő utasítás a nt.
egyházlátogatóság által mindenütt megtéetett, az egyház-
megye intézkedését igénylő ügyeket a tárgysorozat szerint
lesz szerencsém majd előterjeszteni. Jelentésem folytán a
következőkben kérek intézkedést.

1. Néhai Oláh József tanácsbírói megürült helyére a
választás elrendelését.

2. Ugyanazon okból még e gyűlés folyamán egyházkerületi képviselő választását.

3. Kiss Lajos csökmői belvegyes iskola tanítónak bemutatott oklevele és rendben levő bizonyítványai alapján bekebeleztetését.

4. A hegyközpályi-i iskola ügyében Gere Miklós tanító ellen.

5. A k.-n.-révi hitoktatás ügyében Vári János lelkész ellen a vizsgálat elrendelését.

6. A zsákai, furtai, csökmői és bihari tulnépes iskolákban a tanerő szaporítás elrendelését.

Tisztelettel beterjeszti

Csökmőn, 1888. augusztus 17.

Szabó Károly,

esperes.

Az egyházmegye szellemi és anyagi viszonyait teljesen felölelő s gondosan és nagy szorgalommal összeállított esperesi jelentésben foglalt kimerítő adatokat hálás elismeréssel fogadván egyházmegyénk, annak egész terjedelemben jegyzőkönyvbe vételét elrendeli, s külön intézkedéseket igénylő pontjaira a következő határozatokat hozza:

1. Oláh József h.-k.-kovácsi-i lelkész elhalálozását, mély részvéttel fogadja egyházmegyei közgyűlésünk, s a szerénysége és szelidsége által közszeretet és tiszteletben álló lelkész, egyházmegyénk 10 éven keresztül jegyzője, majd közel egy évtizedig tanácsbirájának emlékét jegyzőkönyvének e szerény lapján örökíti.

2. Boldogult Oláh József halálával üresedésbe jött h.-k.-kovácsi-i lelkészi állomás betöltését illetőleg a törvényszerű intézkedések megtételével esperes megbizatik.

3. Ugyancsak esperes megbizatik azzal is, hogy a megüresedett egyházi tanácsbirói állás betöltése iránt, saját hatáskörében, fennálló szabályaink értelmében eljárni, s a végeredményről tavaszi közgyűlésünk elé jelentését tenni sziveskedjék.

4. Az esperesi jelentés II-ik fejezete I-ső

pontjából arról értesülvén e. m. közgyűlésünk, hogy ezen egyházmegye területén 90 fiók egyházban nem történik lelki gondozás; mielőtt ezen továbbra tarthatatlan állapot megszüntetésére végérvényes határozatot hozna: saját kebeléből Biró János elnöklete alatt Benedek László, Szemes László és Csák Máté lelkészekből álló küldöttséget küld ki azon megbizással, hogy ezen fiók, valamint a velők kapcsolatos anya egyházak tényleges viszonyainak lelkiismeretes tanulmányozása, — gondos felderítése mellett és után, adjon véleményes jelentést arról, hogy az érdekelt felek nagyobb anyagi megterhelése nélkül mimódon volna eszközölhető a fiók egyházak folytonos lelki gondozása, s ekként az ott lakó egyháztagek keblében, a felekezeti és nemzeti szempontból oly hatásos összetartozás érzetének, elevenességben tartása és ápolása?

5. Az esperesi jelentés IV-ik fejezetének 1—4 pontjaiból fájdalmasan értesül egyházmegyénk arról, hogy jelentékeny számú egyházakban, s még olyanokban is, hol a népességi és vagyoni viszonyok kedvezőek — részint a közművelődés gyupontjai, az isten tiszteletére rendelt templomok, részint a hivatalnokok használatára szolgáló lakások és a köznevelés-oktatás nélkülözhetlen tényezői az iskolák tarthatatlan rossz állapotban vannak; minélfogva jelen határozatban felhívja az esperesi jelentésben említett egyházak Elöljáróságait, hogy ezen türhetetlen rossz állapotban levő középületek mielőbbi jókarba helyezése iránti nézeteiket, — terveiket, a kivitel lehetőségét és módoszatait magában foglaló határozataikat, a f. év végéig espereshez beterjeszteni ismerjék multhatatlan kötelességöknek, esperes jelentése a következő gyűlésre elvárattván.

6. M.-Kakucs iskolája tanszerekkel ellátva nem lévén: esperes felkérletik, hogy a szükséges tanszerek ingyenes nyerhetése érdekében folyamodjék, a kakucsi egyház viszonyaira való hivatkozással, a biharmegyei népnevelési egylet

elnökségéhez; s a nyerendő tanszereket a magyarkakucsi egyháznak küldje meg.

7. Gere Miklós h.-k.-pályi tanító a tanítás terén semmi eredményt sem mutatván fel: ellene hivatalból fegyelmi vizsgálat rendeltetik el, eszközlésével esperes megbizatván.

8. Vári János k.-n.-révi lelkész vallástanítói minőségben, hasonlóan teljesen eredmény nélkül működven: ellene hasonlóan fegyelmi eljárás indittatik, s a további intézkedések megtételével esperes megbizatik.

9. Oláh József helyett egyházkerületi képviselőt — e gyűlés folyamán, később fog választani a közgyűlés.

10. Zsáka, Furta, Csökmő és Bihar egyházközségek előljárói ezennel felhivatnak, hogy tulnépes iskoláikban, tanerők szaporításáról hova hamarább gondoskodjanak, s ennek, mely határidő és módozatok mellett történő eszközléséről espereshez jelentést tegyenek.

11. Kiss Lajos csökmői tanító egyházmegyénkbe bekebeleztetik a szokásos díjak lefizetésének kötelezettsége alatt; miről illető tanító, a csökmői egyház gondnoka és Nádudvari Lajos közpénztáros jegyzőkönyvileg értesíttetnek.

61-ik szám. Olvastatott Bihármegye alispánjának Nagyváradon 1888. június 22-én 6846/1888. sz. a. kelt következő átirata:

Nagytiszteletű Szabó Károly esperes urnak Csökmő. A bihari ev. ref. egyházmegye részéről f. évi ápril 15 dikhén 24. sz. a hozott határozatából kifolyólag nagytiszteletű esperes ur által f. évi május 14-én 690. sz. a. hozzám intézett átirat folytán van szerencsém értesíteni, hogy miután a felekezeti iskolákra nézve a szükséges intézkedések megtétele, az illetékes egyházi hatóságok jogköréhez tartozik s miután a velem közlött határozatban oly általános természetű kijelentések foglaltatnak, melyek, hacsak az illető iskolák felállítása, illetve szabályzata körül a kezdeményezési jogot magamhoz vonni nem akarnám, nem nyujtanak kellő utbaigazítást arra nézve, hogy a felügyeletem alatt álló közigazgatási hatóságok beavatkozása

mily irányban kéretik, jelen megkeresés alapján, az abban
célt az általános intézkedés megtételére magamat sem hi-
vatva, sem jogositva nem érzem.

Minthogy azonban az iskoláztatás lehető fejlesztését
magam is oly nagy horderejű feladatnak tekintem, hogy
ez irányban minden lehető megtenni a hatóságok egyaránt
kötelezvék, van szerencsém nagytiszteletű esperes urat tisz-
telettel felkérni, miként az egyházi hatóságoknál az ismétlő
iskolák felállítása, illetve fentartása iránt a szükséges
intézkedések megtételét kieszközölve, a mennyiben egyes
községeknél s egyes konkrét esetben ez irányban oly ne-
hézségek merülnének fel, melyek a közigazgatási hatóság
beavatkozása által volnának elháríthatók, méltóztassék az
esetről engem értesíteni, midőn is az egyházi hatóságok
minden irányu támogatására eleve a legkészségesebben
ajánlkozom. Nagyváradon, 1888. június 22. Alispán távol-
létében; Doboz Miklós főjegyző.

A felolvasott átiratból az tűnven ki, miként
az alispáni hivatal téves következtetést vont
le a vele esperesi átirat kapcsában közölt f. évi
áprilisi közgyűlésünk 24. számú határozatából, a
mennyiben jelzett átiratában az ismétlő iskolák
felállítása s szervezése iránti kezdeményező in-
tézkedés jogkörét túlhaladónak s mintegy a fele-
kezeti önkormányzat megsértésének jelenti ki, ho-
lott egyházmegyénk általánosságban tartott s fen-
nebb idézett határozatának félre nem érthető
célzata annak kijelentése volt, hogy bár a köz-
oktatási törvény által rendelt ismétlő iskolák
felállítására magát kötelezettnek érzi s azok fel-
állítását, szervezését melegen óhajtja, de ameny-
nyiben ev. ref. egyházaink anyagi erejét a meg-
levő mindennapi elemi iskolák fentartása teljesen
kimeríti, sőt több helyen közsegélyre utalja, s
így azok szegénységük miatt az ismétlő iskolákat
felállítani nem képesek; a megoldás egyedül le-
hetséges módja az lenne, ha az alispán ur, mint
közigazgatási, és így a népiskolai törvények
végrehajtására illetékes; sőt kötelezett hatóság,
saját hatáskörében intézkednék kezdeményezően
az ismétlő iskolák felállítása ügyében olyképen,

hogy a polgári politikai községeket felekezeti jelleg nélküli ismétlő iskolák felállítása s a szükséges tandíjaknak költségvetéseikben leendő felvételére kötelezné, mely esetben egyházaink tantermeiket és szereiket az oktatás céljaira szíves készséggel átengedik.

Mindezeknél fogva, tekintettel azon körülményre, hogy az ismétlő iskola kötelesek létszáma csupán az ev. ref. egyházakban 1580-ról 1993-ra emelkedett, s hogy ezek közül a törvény kívánalma szerint csak 805 részesül oktatásban, a mezőkeresztesi járás főszolgabírája Ertsey Dezső minden dicséretre érdemes kezdeményezésével polgári községi uton létesített ismétlő iskolákban, míg egyebütt a törvény az egyházak szegénysége miatt végrehajtva nincs és végre nem hajtható; — tekintettel arra, hogy a népiskolai törvény végrehajtása a politikai, közigazgatási hatóság feladatát képezi; egyházmegyei közgyűlésünk újlag megkeresni határozza Biharmegye alispánját oly célból, hogy az annyira szükséges ismétlő iskolák hitfelekezeti erővel felállítását gátló, sőt lehetetlenítő anyagi szegénység — mint elmozdithatlan akadály — az előadott tény körülmények által előtte kellő világlatba helyezettvén, kívánt alkalom nyujtassék egyházmegyénk által a közigazgatási hatóságnak arra, hogy felekezeti jelleg nélküli, vagy is községi ismétlő iskolák felállítása iránt a törvény értelmében mielőbb és a fentebb előadott módon intézkedhessék.

62-ik szám. Benedek László és Csillag Lajos egyházlátogatási tapasztalataik alapján, az egyházmegye f. évi áprilisi közgyűlése 35. azámu végzésében nyert megbízatásukból kifolyólag jelentvén, hogy a nagytótfalui előkönyörgő díjlevele tulmagasan értékeltevén, a valóságnak meg nem felel, s a jelen mint jövőbeli előkönyörgő reá van szorulva ama csekély 4 holdnyi javadalomra is, mely jelenleg a beszolgáló lelkészt illeti; véleményes javaslatot tesznek az iránt, hogy a n. tótfalui ref. egyház — csekély takarékpénztárilag kezelt tőkéjéből, az elszegényedett, elköltözött, vagy elhalt egyháztagok közalap tartozásai le-

törlesztessenek, hogy a közalapból az egyház részére segély eszközöltessék; melyből — ha az csekély lenne — segélyeztessék a beszolgáló lelkész és pedig nem a szalárdi, hanem a siteri, ki helyrajzilag sokkal közelebb van az egyházhoz; nagyobb mérvű segélyezés esetén, missiói állomás szerveztessék; vagy a tervben levő 2-ik állami iskolánál — egyetértőleg a tanfelügyelőséggel — ref. lelkészjellegű tanító alkalmaztassék.

A nagytótfalui fiók egyház jövő gondozása ügyében, a kellő lépéseket f. évi 7. sz. alatti határozatában, már megtevén egyházmegyei közgyűlésünk, — míg ezen ügyben a főtiszt. egyházkerület, illetve az egyetemes konvent nem dönt, egyházmegyénk érdemleges határozatot hozni nem óhajt. Addig is azonban kimondja, hogy a beszolgáló lelkész javadalmazására átadott 4 hold föld, jövőre a nagytótfalui előkönyörgő javadalmazásához vissza csatoltatik.

Miről Surányi Lajos szalárdi lelkész, s a nagytótfalui előkönyörgő végzésileg értesítettnek.

63-ik szám. Kapcsolatban a fentebbi ügygyel Surányi Lajos szalárdi lelkész azon kérelmére, hogy a nagytótfalui egyház lelkigondozásának kötelezettsége alól mentessék fel.

Elhatározza egyházmegyei közgyűlésünk, hogy a nagytótfalui egykor anyaegyházat, a megváltozott viszonyok tekintetbe vételével, — a törvény értelmében leány egyháznak nyilvánítja, s mint ilyent ideiglenesen Szalárd anyaegyházhoz csatolja, s míg a végérvényes intézkedések lehetővé lesznek, a szalárdi lelkészt felhívja, illetőleg kötelezi, hogy a szükséges lelkészi teendőket, a szokásos palástdíjak élvezése mellett előforduló alkalmakkor teljesítse.

Mely határozat megerősítés végett a főt. egyházkerülethez jegyzőkönyvi kivonatban felterjesztendő.

64-ik szám. Olvastatott az egyházmegyei közgyűlés 27/888. számú végzésével a lelkészgyámoldai pénztár alapszabályai módosítása tárgyában véleményezéssel megbízott küldöttségnek jelentése.

A küldöttség véleményes jelentését az egyházmegyei közgyűlés tárgyalási alapul elfogadván, beható tanácskozás után annak alapján, a lelkészgyámoldai pénztár alapszabályain a következő módosítványokat látja tenni szükségessé:

A 2-ik §. első sorában e helyett „1819“ tétessék: „az 1819“.

A 3-ik §. után új §-ul tétessék — mihez képest aztán a §. számok kiigazitandók lesznek, — „az intézetnek jogos és kötelezett tagja minden az egyházmegyébe bekebelezett rendes vagy időközi lelkész.“

Az 5-ik §. a) pontjának ezen végső szava elé „beadandók“, beszurandó: „készpénzben.“ A b) pont elejéről törlendő ez: „rendes jövedelmi forrás.“

A 6-ik §. a) pontjában levő ezen sorok helyett: „a folyó 10 évben pedig az 1880. évi októberi közgyűlés által megerősített megbecslés szerint; a mint azon megbecslés esperesi köröztetés után, az egyházmegyei jegyzőkönyvbe beiktatva lett“ tétessék: „a folyó 10 évben pedig azon összeg, mely az 1880. évi becslés szerint, az egyházmegye 1880. évi októberi közgyűlése által megerősített s jegyzőkönyvbe iktatott.“ Ugyanazon §. b) c) és d) pontjai helyett a következők tétessenek:

b) „az időközi lelkészek által fizetendő első évi félfizetés, mely az év végeig teljesítendő, vagy kellőleg biztosított kötvénnyel fedezendő.“

„c) Az időközi lelkészek részvény díja az ő javadalmazásuk 2°/_o-ka szerint.“

„d) Ugy a már tett, mint az ezután teendő kegyes alapítványok.“

„e) Az államsegélyből és más alapítványból nyerendő összegek.“

A 8-ik §-ból töröltessenek ezen szavak; „kivétel és részrehajlás nélkül.“

A 9-ik §. második sorában levő ezen szó helyett: „fizetését“ s a 4-ik sorban levő ezen

szó helyett: „jövedelmét“ tétessék: „lelkészi jövedelmét“

A 10-ik §. ezen szavaktól fogva: „az árvákra nézve“ a következőképen szövegezendő: „az árvákra nézve, ha meghalnak, s ezen kívül a leány árvákra nézve, ha férjhez mennek; a fiu árvákra nézve pedig, ha éltek 18-ik, s ha tudományos pályára készülnek, mi tanári bizonyítvánnyal igazolandó — 20-ik évét betöltötték, az első és utolsó esetben rögtön s házasság esetében az esküvő napján. E szabály alól kivételnek azon életkoruk 18-ik évét meghaladott koru fiu árvák, kiknek testi nyomor vagy észhiány szolgál a megélhetésre nézve akadályul.“

A 11-ik §. újból s következőleg szövegezendő: „ha a nő özvegyen marad, egy egész gyámdijban részesül, mely a 44|87. számu végzés szerint évi 300 forintban állapított meg; s ezen kívül minden gyermek a 10-ik §. értelmében évi 30 forint segélyt nyer. — Egy egész gyámdijban részesül az egy vagy több apátlan és anyátlan árva is. — A gyámdij és a segély utólagos félévi részletekben ápril 24-kén és okt. 24-én tétetik folyóvá.“

A 11-ik §. után új §-ul teendő: „Ha a lelkész gyámoldai pénztár nem tudná valaha fedezni az esedékes gyámdijakat és segélyösszegeket, akkor azok és pedig első sorban a 300 forintosok mindaddig, míg ezek összege egyenlő nem leend, a régi gyámdijjal, aránylagos levonás alá veendőik.“

A 12-ik §. következőleg szövegezendő: „Ha gyermekes lelkész-özvegy, részvényt fizető gyermekes taghoz megy férjhez, ezen második férje életében a saját gyámdiját elveszti, gyermekei azonban ez esetben is részesülnek a 30 forint segély-pénzben. Ugyanennyiben részesülvén a második férj halála után is.“

A 14-ik §. a következőleg szövegezendő: „a más egyházmegyébe távozó lelkész, a gyámintézethez való igényét elveszti, de részére az

által a tett összes befizetések 75 százaléka kamat nélkül visszaadatik“, magától értetvén, hogy tiszteletes Szilágyi Márton f.-gyarmati lelkésznek a régibb szabályok alapján megszerzett joga ép-ségben marad.

A 14-ik §. után új §-ul tétessék: „ha élet-kora 55 ik évén felül levő lelkész megnősül s magánál 10 vagy több évvel fiatalabb nőt vesz el, ez csak akkor részesül gyámdijban, ha leg-alább még 3 évig élt házasságban férjével s gyermekei is csak akkor nyernek segélyt, ha törvényes házasságból születtek.“

A 15-ik §. következőleg szövegeztetik: „A gyámdijhoz való igényt elvesztik az oly lelkészek özvegyei és árvái, kik önként lépnek ki a papi hivatalból, midőn még a szolgálatra alkalmasak lettek volna, továbbá az oly lelkésznék, kik fér-jeiket ok nélkül elhagyták vagy azok ellen váló-pert indítottak vagy azoktól törvényesen elválasz-tattak, vagy vallásukat megtagadták, avagy magu-kat erkölcstelen életnek folytatása által megbé-lyegezték. A két utóbbi esetnek a segélyt élvező gyermekek általi elkövetése esetében, ezen gyer-mekek is elvesztik a segélyt. Ha a nő, a férj kérelmére saját hibáján kívül választatik el fér-jétől s ha a férj újra megnősül, elhalálózása ese-tén az egyházmegyei bíróság mint „jury“ álla-pítja meg, hogy a volt első vagy a második fe-leségét illeti-e meg a gyámdij, vagy ez esetben köztük mily arányban osztandó meg. Sem az özvegy, sem az árvák nem részesülnek addig gyámdijban, illetve segélyben, míg a férjnek il-letve az atyának a gyámintézettel szemben, a félfizetésből vagy részvény díjából fennálló tar-tozásai befizetve vagy a gyámdijból törlesztve nincsenek, magától értetvén, hogy magán adós-ságok a gyámdijak és segélypénzek kifizetését nem akadályozhatják.“

A 17. §-ban ezen szó helyett: „egyének“ tétessék: „lelkészek“.

A 18. §. következőleg szövegezendő: „a se-

gélyért való folyamodványok, az árvák okmányainak kapcsában a pénztárnokhoz terjesztendők be. Az árvák életben létökről és az özvegyek férjtelenségökről a tartózkodási helyök lelkészétől, bizonyítványt kötelesek bemutatni. A gyámdíjak szabályszerű nyugta mellett, a fentebb megjelölt határnapokon, két részletben fizettetnek ki.

A 19. §. következőleg szövegezendő: „az egyszer tőkésített összegek, azokhoz számítván az évi részvény díjakat is a 14-ik §-ban érintett kivétellel csonkithatlanok és gyámdíjakul semmi szín alatt fel nem használhatók.”

A 20. §. következőleg szövegezendő: „az eddig segélyezett özvegyek és árvák, az eddigi gyámdíjban részesülnek, azon lelkész özvegyek és árvák azonban, kiknek igényök a gyámdíjra, illetve segélyre a 44/87 számú egyházmegyei végzés meghozatala óta nyílt meg, az itt megállapított gyámdíjban, illetve segélyben részesülnek. A lelkészgyámoldai pénztári tőke kamataiból, ha lehetséges leendő: évenként legalább 300 forint tőkésítendő.”

A 24. §. elejéről ezen két szó: „pénztárt kezelő” kihagyandó.

A 26. §. után új §-ul teendő: „a pénztárnok kölcsönt csak az ügyész véleményezésére adhat, s az ügyész a gyámolda érdekében tett eljárásáért felelős, s a beperesítés végett hozzá áttett ügyekről évenként a tavaszi közgyűlés elé jelentést tenni köteles.”

A 30. §. végső pontja ekként szövegezendő: „az esperes pedig köteles vagy maga, vagy helyettese s a tanácsbírák közül melléjük veendő taggal a pénztárt legalább félévenként megvizsgálni s a tapasztaltakról a zsinati törvények 134. §-ához képest jelentést tenni.

Az ekképen elfogadott módosítások figyelembe vételével összeállítandó új alapszabályok szerkesztésére és a jegyzőkönyvben leendő kinyomtatására egy Hegyesi Márton, Kocsis József és Szigeti Elek tagokból álló szerkesztő bizottság

küldetik ki; s ezzel egyidejűleg Szabó Károly esperes felkéretik, hogy a közpénztár mostani alapszabályait is vétesse a lelkészi körök, illetve az egyetemes lelkészi értekezlet által vizsgálat alá s ennek javaslatát terjessze a közelebbi egyházmegyei közgyűlés elé.

Miről az egyházmegyei közgyűlés Szabó Károly esperest, valamint Hegyesi Márton, Kocsis József és Szigeti Elek bizottsági tagokat jegyzőkönyvi kivonaton értesíteni rendeli.

65-ik szám. A bihari ev. ref. egyházmegye tanácsbirói értekezletének véleményes jelentése a főtiszteletű egyházkerület 308/87. sz. a. kelt végzése, illetőleg a házassági ügyekben való biráskodás tárgyában.

A vélemény elfogadtatván, annak értelmében egyházmegyénk kimondja: Azon föltétel mellett, ha minden felekezetet kötelező, az elválasztás jogát kizárólag az állami bíróságokra ruházó s az eljárást kimerítőleg és a birói önkénynek gátatvetőleg szabályozó egyetemes házassági jogalkottatik a törvényhozás tényezői által: nem látja szükségesnek a törvényekben fenntartott azon jogunknak, hogy házassági bíróságainkat szervezzük és felállítsuk — felélesztését, ha azonban ezen föltétel teljesülése a közeli időben nem lenne remélhető, az esetben — tekintettel a tekintetes királyi tábla által az utóbbi években a protestáns válópereknel gyakorlatba vett azon vexatorius és irányzatosnak látszó újításokra, melyek köztudomásuak, s melyek mig egyfelől csak a vadházasságok, s az unitárius vallásra való áttérések számának szaporodását idézik elő tapasztalat szerint, addig másfelől határozottan ellenkeznek az eddigi törvényes gyakorlattal: — mielőbb szükségesnek véli ezen egyházmegye arra nézve a kellő lépéseket megtenni, hogy házassági bíróságaink szerveztessenek és felállíttassanak.

Jelen végzés közöltetik a főtiszteletű egyházkerülettel.

66-ik szám. A bihari ev. ref. egyházmegye tanácsbirói értekezletének véleményes jelentése az egyházkerület 1884. évi ápril 26-tól május 2-ig tartott gyűléséről fölvetett jegyzőkönyv 52 száma alatt a vasárnap megünneplése tárgyában közölt indítványra vonatkozólag.

A beterjesztett vélemény elfogadásával, egyházmegyénk kimondja, miszerint a közölt indítványban foglaltak egy részét nem osztja; magáévá teszi azonban azon részét, hogy a vasárnap megünneplése iránt társadalmilag, egyházilag, illetőleg a szószékről, valamint irodalmilag kell hatni. Leginkább célra vezető lenne pedig egyházmegyénk nézete szerint, ha az egyházkerület illetékes helyen oda hatna, hogy a nyilvános és megbotránkoztató munka kerültesse, s a mi legfőbb, a nyilvános mulató helyek és korcsmák vasárnap bezárva tartassanak, s a vasárnapi munkaszünet tárgyában alkotott országos törvénynek érvény szereztessék.

Egyébiránt egyházmegyénk a vasárnap-ügyi bizottságot Könyves János elnöklete alatt Benedek László, Csillag Lajos, Szemes László, Zsigmond Ferencz, Kiss Elek s Ertsey Dezső tagokból megalakítja, s jelen végzését az egyházterületre fölterjeszti és másolatban Könyves János elnöknek kiadja.

67-ik szám. A tanácsbirói értekezlet véleményes jelentése az egyházkerület 56/887 számú végzése folytán, a dékánságok felállítása ügyében.

A tanácsbirói értekezlet megállapodása helyeseltetvén, ahhoz képest egyházmegyénk véleménye az, hogy miután jelenlegi intézményeinkkel mindazon cél eléréjük, melyek elérését némelyek a dékánságok felállításával hiszik elérhetni: ennél fogva azok szervezését, felállítását mint feleslegest nem véleményezzük. Miről az egyházkerület értesítettik.

68-ik szám. A tanácsbirói értekezlet véleményes jelentése az egyházkerület 342/887. szám alatt kiadott végzése folytán az állandó káplánságok szervezése tárgyában.

Egyházmegyénk már az 1885. évi tavaszi közgyűlésén 23 szám alatt hozott végzésében nyilatkozott az állandó káplánságok szervezési ügyére vonatkozólag, s nincs oka reá, hogy ez alkalommal tett nyilatkozatától elálljon, miért is ismételve kimondja, fentebb hivatolt végzése értelmében, hogy az állandó kápláni állomást csak az olyan egyházakban, melyekben — habár két templom van is — az ötezret meghaladja, véli szervezendőnek, s ezekben is csak oly feltétel mellett, hogy oly egyházakban, a hol sem az egyház, sem a lelkész, sem e kettő együttesen nem lenne képes az állandó káplánsággal járó terhek viselésére, ezen terhek a közalapról nyevendő segély igénybe vételével fedeztessenek.

Ezen vélemény az egyházkerületi közgyűlésre felterjesztetik.

69-ik szám. Tanácsbirói értekezleti vélemény az egyházkerület 3081887. számú végzése folytán, a vadházasságok terjedésének megszüntetése, illetve korlátozása tárgyában.

A tanácsbirói értekezlet véleményének elfogadásával kimondja egyházmegyénk, hogy a közerkölcsiségre károsan ható vadházasságok megszüntetésére vagy legalább korlátozására legczélra vezetőbb eszközöknek tartja a lelkészeket felhívni, hogy a vadházasságban élőkkel szemben az egyházas föllépést gyakorolják, s iparkodjanak az ilyen házasságok minden irányi káros következményeiről az illetőket meggyőzni, s minthogy legtöbb esetben a vadházasságok okai a vizás házasságok szoktak lenni: törekedjenek feleket az egyházhoz illő szelid, megnyerő modor igénybe vételével kibékíteni; ott pedig, hol ez sikerre nem vezet: lássák el tanácsal arra nézve, hogy a házasság felbontása keresztül vitessék, s a mennyiben az illetők szegények: a költség nélkül perelhetés czéljából szükséges szegénységi bizonyítvány miként beszerzésére tanítsák ki, s végre a szegénységi bizonyítvány alapján az elválási

pernél használandó okmányokat minden díj és bélyeg nélkül szolgáltatassák ki.

Ezen végzés az egyházkerületi közgyűléshez fölterjesztetni rendeltetik.

70-ik szám. A tanácsbírói értekezlet véleményes jelentése, az egyházkerületnek 1887. évi május hóban tartott közgyűlése 56. számú végzésére, melyben felhivatnak az egyházmegyék, hogy az egyházi közigazgatás körében felmerülő peres ügyek szabályozása tárgyában nyilatkozzanak s a multból a peres ügyekre vonatkozólag összegyűjtethető levéltári adatokat szolgáltatassák ki.

A beterjesztett vélemény egyhangulag elfogadtatván, annak alapján egyházmegyei közgyűlésünk következő véleményyt terjeszti a főtiszteletű egyházkerülethez.

Peres ügyek szabályozására vonatkozó adatoknak egyházmegyénk levéltárában feltalálását nem remélhetjük, de nézetünk szerint a peres ügyek elintézéséhez való jogosultság, valamint a netalán alkotandó peres eljárás többé nem is ez adatok alapján volna elbírálandó, illetőleg megoldandó.

Mindenek előtt az lenne megállapítandó, hogy minő peres ügyek szabályozásáról kíván a főtiszteletű egyházkerület véleményyt? mert a kérdés sem a főtiszt. és méltóságos egyetemes konvent 1881. évi 106. számú végzéséből, sem a zsinati jegyzőkönyv 120. száma alatt foglalt indítványból meg nem határozható.

Tudjuk, hogy volt idő, midőn az egyházi bíróságok hatásköre büntető és magánjogi ügyekre is kiterjedt, de ma a házassági perek kivételével, a mennyiben ezekre az egyházi törvényszékek hatásköre fenn van tartva, ugy a büntető, mint magánjogi peres ügyek állami bíróságok hatáskörébe vonattak s az egyházi bíróságoknak magánjogi kérdésekbe avatkozása az állammal s állami bíróságok illetékességével összeütközésre vezetne s tekintve, hogy az egyháznak végrehajtó hatalma nincs, oly törekvés, mely magánjogi peres ügyek intézését az egyházi bíróságok hatás-

körébe kívánná vonni, véleményünk szerint célt nem érhetne

Ha azonban oly közigazgatási bíróság szervezéséről van szó, a melyet az állami közigazgatás körében Nyugot-Európa némely államaiban ismerünk, a milyen például hazánkban is a pénzügyi közigazgatási bíróság, ezt lehetőnek s habár a közigazgatási bíráskodás eszméje s berendezése még kiforrva nincs, s inkább a keletkezés stádiumában van, célszerűen alkalmazhatónak véljük.

Az ily közigazgatási bíróság szervezésének oka abban keresendő, hogy ha a közigazgatási hatóság az intézkedései ellen emelt panaszok fölött maga, illetőleg felebbezés útján a felsőbb közigazgatási hatóság — de mégis csak közigazgatási hatóság — határoz, még pedig Contradictorius eljárás nélkül, az esetben nem várhatni a vitás kérdésnek azt az objectiv megítélését, mintha a kérdés fölött a közigazgatástól független oly bíróság ítél, a melynek hivatása csak azt vizsgálni, ha vajjon az intézkedés törvényes-e? s melynek határozatát contradictorius peres eljárás előzi meg.

Ha a főtiszt. s méltóságos konvent, ily egyházi közigazgatási bíróságot kíván szervezni. annak hatáskörébe oly ügyek tartozhatnának, a melyek eddigelé egyházi közigazgatási uton intéztettek, s most is ezuton végeztetnek; de magától érthetőleg csak akkor tartoznának az egyházi közigazgatási bíróság elé, ha az egyház (egyházi hatóság) s az egyháztag közt, az igazgatás körében keletkezett intézkedések fölött jogvita merül fel.

A közigazgatási bíróság elé tartozó ügyeknek taxativ felsorolása, helyesen alig megoldható feladat; megkíséreljük még is azon ügyeket megjelölni, melyek az esetben, ha az ügyek taxativ soroltatnának föl, a közigazgatási bírósághoz volnának utalandók.

Ilyenek a következők:

1. Az egyháztagekat az egyházi törvény értelmében illető jogok gyakorlatának konkrét esetben vitás kérdései, s különösen activ és passiv választási jogosultság fölötti biráskodás, a mennyiben ily jogosultságot az egyházi közigazgatósági hatóság megtagad, az egyháztag pedig maga részére követel.

2. Egyrésről az egyház, másrésről a lelkész, tanár, tanító, énekvezér (belhivatalnok) közt, a hivatali fizetés kiszolgáltatása, s különösen a természetben szolgáltatandó tartozások mértéke, minősége, szolgálatok teljesítése sat. körében felmerülő vitás ügyek.

3. Az egyház (egyházi hatóság) és az egyháztag közt egyházi s iskolai adó, s adótermészetű tartozások fölött a kivetés jogosultsága s mennyisége iránt, s adózási ügyben a közigazgatási eljárásból származó panaszok.

4. Egyházi tisztviselők által a bérlevél alapján hivatali fizetésül használt földbirtok használati módja s gazdasági rendszere tárgyában, az egyház és egyházi tisztviselők közt felmerülő vitás ügyek.

5. Nyugdíj-jogosultság és annak mennyisége kérdése, ha ez az egyházi hatóság, s nyugdíjt igénylő közt vitás.

6. A lelkészválasztás ellen beadott panaszok feletti biráskodás már az egyházi törvény 212. §-a értelmében egyházi bíróság elé utasittatván, e panaszok is a közigazgatási bíróság elé tarthatnának.

Ha bár az egyházi közigazgatási bíróság szervezésétől s az eljárástól függ, hogy e bíróságok feladatuknak megfelelnek-e? még is a bíróság szervezetének, s a peres eljárás formáinak kérdésébe ez idő szerint nem tartjuk szükségesnek bebocsátkozni, minthogy előttünk még azon kérdés sincs tisztába hozva, hogy a szervezni kívánt bíróság a modern közigazgatási jogban ismert közigazgatási bíróságnak megfelelő intéz.

mény kíván-e lenni; csak annyit kívánunk megemlíteni, hogy az eljárásnak a dolog természete szerint gyorsnak kellene lennie, s az egyházi törvényünk szerint fegyelmi ügyekre szervezett egyházi bíróságunk, véleményünk szerint jelenlegi szervezetében ennek meg nem felelhetne.

Egyházmegyénk ezen véleményéről, az egyházkerületi közgyűlés feliratilag értesíttetni rendeltetik.

71-ik szám. Tanácsbirói értekezleti vélemény az 1887. évi november hó 19—26 napjain tartott egyetemes konvent üléseiről felvett jegyzőkönyv 83. száma alatt közölt „Magyarországi ev. ref. lelkészek egyetemes gyám- és nyugdíjintézetének alapszabályai“ illetőleg az egyházkerület 34|888. számú végzése által arra vonatkozólag bekívánt vélemény tárgyában.

Az egyházkerület 34|888. számú végzésének felhívása folytán, mai napon tartott egyházmegyei közgyűlésünkben beható tárgyalás alá vétetvén az 1887. évi november hó 19—26 napjain tartott egyetemes konvent üléseiről felvett jegyzőkönyv 83-ik száma alatt közzétett: „Magyarországi ev. ref. lelkészek, egyetemes gyám- és nyugdíjintézetének alapszabályai“ arra vonatkozólag tanácsbiráink értekezleti véleményének elfogadásával, következőkben állapodunk meg:

A közölt alapszabály tervezetet általában elfogadjuk, részleteiben mindazonáltal a következő módosításokat kívánjuk abba fölvetetni:

1. Minthogy a nyugdíjhoz járulás minden ev. ref. lelkészt fizetése arányában egyformán kötelez, a mi ellen — ámbár vannak igen szérényen javadalmazott lelkészeink — semmi kifogásunk nincs: ennél fogva minden kétséget kizáró szövegezéssel beillesztendő volna a szövegbe azon kijelentés, hogy a gyám- és illetve nyugdíj, a szolgálati idő keretén belül minden ev. ref. lelkészt egyformán illet meg.

2. Minthogy a mi egyházmegyénkben, de úgy tudjuk másutt is — a kegyeleti díj le van foglalva, azt tehát bevételi forrásul a legjobb

akarattal sem ajánlhatjuk fel. Az alapszabály tervezet tehát e részben módosítandó lenne, illetőleg a 15-ik §-us és minden e §-usnak más §§-okkal összefüggő intézkedései kihagyandók.

3 Végre az alapszabály-tervezet 10-ik §-a mely az iránt intézkedik, hogy a gyámdij miként osztandó ki s minimális időül az 5 évi hivatali szolgálatot állapítja meg, s arról nem szól, hogy a kevesebb szolgálati évet eltöltött férj özvegye kap-e valamit vagy nem? — szintén módosítandó lenne és pedig úgy, hogy mondassék ki, miszerint az 5 évnél kevesebb hivatali szolgálat után a befizetett összeg az illető lelkész özvegyének minden kamat nélkül kiadatik.

Megtörténhetik ugyanis, hogy egy lelkész 4 és fél évig, vagy épen pár nap hiján 5 évet tölt hivatali szolgálatban, s özvegye semmit sem kapna. Ez — ha a 10-ik §. jelenlegi szövegezésében meg fog hagyatni, törvényes lesz ugyan, de nézetünk szerint semmi esetre sem méltányos.

Jelen végzés alapján felirat intéztetik az egyházkerület legközelebb tartandó közgyűléséhez.

72-ik szám. Hegyesi Márton, mint a számvevőszék elnöke, a számvevőszék eddigi működéséről szóló jelentést beterjeszti.

A beterjesztett jelentésből értesülvén ezen egyházmegye, hogy az 1886. polgári, illetve az 1886/7. egyházi évről a csatári egyházközség mindeddig számadását a számvevő székhez be nem terjesztette: ennél fogva komolyan felhívja a nevezett egyházközséget, hogy e tekintetbeni mulasztását jelen végzés vételétől számítandó egy hónapi idő alatt tegye jóvá, illetőleg elkészített számadását az espereshez terjessze be, ki is ezennel megbizatik, hogy az esetben, ha a csatári egyházközség ezen felhívásnak a kitűzött határidő alatt meg nem felelne, a fegyelmi vizsgálat megindítása iránt szükséges intézkedéseket haláléktalanul tegye meg.

Ezen alkalommal figyelmeztetnek az egyházak, hogy jövőre nézve előirányzatul kiadási

rovatát oly módon állapítsák meg, hogy az tul ne lépettessék, mert ez esetben, ha megvizsgálás is az egyháztanács által a 109|83. számú statutum értelmében eszközöltetik s felszólamlás nem történik, s minden tétel okmányoltatik, — mire nézve megelégszik a számvevőszék a lelkes egyszerű bizonylatával is, s nem kívánja az adókönyv és más értékes vagy szükséges okmányok csatolását, s ha csatoltatik az egyháztanácsi jegyzőkönyvi — a vizsgálat minden stádiumát tartalmazó — kivonat is: — érdembe való becsátkozás nélkül hagyja jóvá a fennebb hivatolt statutum 10-ik §-a értelmében a számadásokat a számvevőszék, s az ennek munkáját is megkönnyíti, de nagy előnyére lesz különösen az egyházközségi autonomiának.

73-ik szám. Az egyházkerület folyó évi ápril 30. május 4. napjain tartott első közgyűlésének 125. számú végzésével felhivja az egyházmegyéket, hogy a közalaphól eszközözlendő segélyezés módjára nézve, a konventi jegyzőkönyv 89|1887. száma alatt foglalt indítványok tárgyában kinevezett bizottság véleményéhez képest nyilatkozataikat, illetőleg véleményeiket az egyházkerületi őszi közgyűlésre terjesszék be.

Az egyházkerület felhívása folytán az indítvány értelmében nagy fontosságúnak jelzett általunk is annak elismert s egyetemes egyházunk szellemi, valamint anyagi ügyeire is messze kiható ügyet, beható tanácskozások tárgyává téve, a közölt feltételek s kiviteli módok felett következő megállapodásra jutottunk:

1. Mindenek előtt azon felhívásra kívánunk nyilatkozni, hogy soroljuk fel az olyan egyházközségek tökéit, melyek a konventi jegyzőkönyvben foglalt egyik indítvány szerint netaláni előlegezésekre alkalmasak lehetnének.

Fájdalommal jelentjük ki, miszerint oly tökéink, melyeket a konventnek 5⁰/₁₀-os kamatra adhatnánk 32 évi időtartamra, hogy azzal a tervbe vett segélyezést eszközölhesse — nincsenek.

Gyámpénztári tőkénnek, mely alkalmasnak látszanék a kitűzött cél elősegítésére — bizonyos meghatározott célja van, kötelezettségeket róva reánk, melyeket szabályaink értelmében okvetlen teljesítenünk kell, mert különben törvényesen is kényszeríthetünk azok teljesítésére, a melyek teljesítését azonban csak úgy vagyunk képesek eszközölni, ha a konvent által felajánlott $5\frac{0}{10}$ -nál magasabb, t. i. a mi egyházmegyénkben $8\frac{0}{10}$ -kal kamatoztatjuk. Ezen tőkénket tehát bármennyire belássuk a cél helyes, minden tekintetben üdvös, messze kiható voltát, 32 esztendőre le nem köthetjük.

2. A mi azon kérdést illeti, vajjon építkező szegény egyházaink minő módozatok mellett lennének segélyezendők, arra nézve véleményünk, hogy azok mindenesetre megfelelő tőkével lennének segélyezendők, és pedig olyan formán, hogy a tőkesegélyezett egyházak 32 év alatt $1\frac{1}{2}\frac{0}{10}$ -os visszafizetéssel törlesztenék a nyert kölcsöntőkét, míg a közalap az évi segélyezésre szánt összegből fizetné annak $5\frac{0}{10}$ -os kamatát.

3. Azon lelkészeket, illetőleg tanítókat, kiknek fizetésök a 600, illetve 300 forint évi fizetését meg nem üti, nem tőke képzés útján, — mert ez messze jövőbe odázná el a kitűzött célt, — hanem évenként nyújtandó segélylyel kívánjuk igazán szomorú helyzetökből kiemelni, hogy ez által lehetővé tétessék az illetőknek némileg az anyagi gondoktól mentve egyházuknak, illetve iskolájuknak szentelni idejüket, nem pedig azután nézni, hogyan tegyék tűrhetővé más téren való munkával hozzátartozóik existenciáját.

4. Ezek után egyes egyházaink illetve lelkészeink és tanítóink segélyezésére vonatkozólag következőleg javasoljuk:

a) Berettyó-szentmárton. Lelkeszi javadalom kiegészítésére szükséges 65 forint. Iskola-építésre szükséglet 1300 forint, melyből az egyház csak 300 forintot képes fedezni, 1000 frt fedezetlen.

b) Élesd. Mint minden oldalról idegen nemzetiséggel körülvett, s iskolai építkezés folytán 1753 forint adósággal megterhelt szegény egyház 500 forint tőke segélyre ajánltatik, hogy adóságának egy részét azzal törleszthesse.

c) Fugyi. Lelkésztanítói fizetés hiánylata 198 frt 51 kr. Lelkészlak építésére, toronyjavításra szükséglet 700 frt.

d) Fugyi-Vásárhely. Lelkésztanítói fizetésből hiánylat 180 forint.

e) H.-K.-Szárdobágy. Lelkész fizetési hiánylat 69 forint. Lelkészlak építésére előirányzott 1028 forint 74 krajczárból fedezetlen 400 forint.

f) H.-K.-Pályi. Lelkészfizetési hiánylat 65 frt. Iskolahelyiség átalakítására, s ujnak építésére előirányzott 1500 forintból hiánylat 600 forint.

g) H.-K.-Ujlak. Templom építésre szükséges 1500 forint kölcsön tőke.

h) Kis-Jenő. Lelkészfizetési hiánylat 52 frt 9 krajczár; tanítói fizetés hiánylat 50 frt.

i) Körös-Nagy-Rév. Lelkészfizetési hiánylat 274 forint 60 krajczár.

k) Less. Lelkésztanítói fizetési hiánylat 265 frt 80 kr. A vihar által lesodort templomtető javítására, illetve megkésztetésére szükséglet 200 frt.

l) M.-Kakucs. Lelkésztanítói fizetés hiánylat 410 frt. Templom és lelkészlak javítására szükséglet 500 forint.

m) Mező-Telegd. Lelkész fizetési hiánylat 128 forint 50 krajczár.

n) Nagy-Szántó. Lelkész fizetési hiánylat 197 forint; tanító fizetési hiánylat 50 forint. Templom javítási szükséglet 1000 forint.

o) Nyüved. Lelkészlak javítására szükséglet 300 frt.

p) Örvend. Templom ujjá építési szükséglet 3000 forint.

g) Pelbárhida. Iskola építési szükséglet 200 forint.

r) Pósalak. Lelkész fizetési-hiánylat 249 frt 81 krajczár; tanítói fizetési hiánylat 60 forint.

s) Pusztá-Ujlak. Lelkész fizetési hiánylat 99 forint 24 krajczár.

Sorrend szerint a segélyezést következőleg hozzuk javaslatba.

I. Lelkészfizetésre:

1. Körös-nagyrévi és nagytótfalui missió iránt, az egyházmegye által már beküldött adatokra s felterjesztésre hivatkozással és pedig előbbire évenkénti 500 forint, utóbbira évenkénti 400 frt járadékot kérünk megállapíttatni.

2. M.-Kakucs	410 frt — kr.
3. Körös-Nagy-Rév	274 frt 60 kr.
4. Less lelkésztanítói fizetés	265 frt 80 kr.
5. Pósalak	249 frt 81 kr.
6. Fugyi lelkésztanító	198 frt 51 kr.
7. Nagyszántó lelkészfizetés	197 frt — kr.
8. Fugyi-Vásárhely	180 frt — kr.
9. M.-Telegd	128 frt 50 kr.
10. P.-Ujlak	99 frt 24 kr.
11. H.-K.-Száldobágy	69 frt — kr.
12. B.-Szent-Márton	65 frt — kr.
13. H.-K.-Pályi	55 frt — kr.
14. Kis-Jenő	52 frt 09 kr.

II. Tanítói javadalmazásra:

Pósalak	60 frt.
Nagy-Szántó	50 frt.
Kis-Jenő	50 frt.

III. Építkezésekre:

Fugyi	700 frt.
M.-Kakucs	500 frt.
Nagy-Szántó	1000 frt.
Less	200 frt.
Élesd	500 frt.
Száldobágy	400 frt.
H.-K.-Pályi	600 frt.
Nyüved	300 frt.
Pelbárhida	200 frt.
Örvénd	3000 frt.
Berettyó-Szent-Márton	1000 frt.
H.-K.-Ujlak	1500 frt.

5. Végül az indítvány azon részére, hogy az egyházmegye területén levő minden helynek — szórványnak — anyaegyházakhoz leendő beosztása iránt intézkedjünk, megjegyezzük, hogy e tekintetben mi már korábban intézkedtünk. Ott, hol ezt a szükség parancsolta, a lelkész és tanítói díjleveleket egyesítettük, s olyan iskolákat, melyeket az egyházak nem voltak képesek fenntartani, átadtunk az államnak, illetőleg kölcsönös kiegyezés folytán azzal együtt tartjuk fel. Hogy most meglevő anyaegyházakat, leányegyházakká alakítsunk át, célra vezetőnek éppen nem látjuk. A most fenálló szegény anyaegyházak, melyek t. i. segélyezést igényelnek, oly elszigetelve, más nagyobb egyháztól, melyekhez beosztani lehetne, oly távol esnek, hogy már ennél fogva sem oszthatjuk be, s így azokban a lelkészt, ha csak hűveinket nem akarjuk elpusztulni engedni, elnemzetiedlenedni, — nem nélkülözhetjük, s ha eddig csekély, vagy éppen semmi segéllyel fenn bírtak állani, fen kívánjuk tartani felekezeti és nemzeti szempontból éppen most, midőn reményünk van segélyezhetni.

Jelen végzésről feliratilag értesítettik a főtiszteletű egyházkerület a rovatos ívek csatolása mellett.

74-ik szám. Sarkadi József kérelmezi, hogy tanító képességi igazolványa, melyet ő mint az 1868. év előtt is alkalmazásban volt tanító az egyházmegye 1874. októberi gyűlése 5. számú határozata értelmében már egyszer kinyert, de elvesztett — részére másodlatban kiadassék.

Az egyházmegye megbizsa esperest, hogy kérelmező részére a „tanítóképességi igazolványt” annak kitüntetésével, hogy az eredeti elveszett, és érvénytelennek nyilvánittatik — másodlatban adja ki.

75-ik szám. Szöllősi Imre mindkét lelkészképességi vizsgát letett atyafi, ki az 1886. évi augusztus 25-ike óta a b.-ujfalui ev. ref. egyházban segédlelkészi minőségben szolgált, most mint nagykerékii segédlelkész, ezen egyházmegyébe bekebeleztetését kérelmezi.

Okmányai rendben találtatván, az egyházmegyébe bekebeleztetik, s a bekebeleztetési díjnak a közpénztárba leendő befizetésére utasítatik. Miről Nádudvari Lajos közpénztárnok jegyzőkönyvi kivonaton értesítendő.

76-ik szám. Kágyi Lajos első lelkészképeségi vizsgát tett atyafi nagyváradai segédlelkész, mint ilyen, az egyházmegyébe bekebeleztetéseért folyamodik.

Folyamodó okmányai rendben találtatván, bekebeleztetik, utasítatván egyszersmind, hogy a bekebeleztetési díjat a közpénztárba mielőbb befizesse. Miről közpénztárnok jegyzőkönyvi kivonaton értesítendő.

77-ik szám. A hegyközpályii egyháztanács bejelenti, hogy régi iskolahelyiségét eladta, s a helyett a lelkeszlak szomszédságában a templommal szemben egy lakházzal bíró tágas beltelket vett, melyen az új iskola építését már meg is kezdette, sőt a befejezéshez közel juttatta, minél fogva úgy az építkezés helybenhagyását, mint a már szintén foganatba ment adásvétel megerősítését kérelmezi.

Az egyházmegye olyan építkezéshez, melynek tervrajzát nem ismeri, beleegyezésével nem járulhat, sem azon adást és vételt, melynek szükségét és czélszerűségét helyszíni vizsgálat nélkül nem tudhatja, meg nem erősíti, a folyamatban levő építkezést tehát nem lehetvén immár megakasztani az egyház saját felelősségére folytathatja azonban úgy az építkezés, mint az adásvételi ügy megvizsgálására az egyházmegye bizottságot küld ki, melynek tagjaiul Szemes László és Kiss Elek tanácsbíró urakat választja meg, jelentésüket a legközelebbi gyűlésre bevárván. Miről úgy a h.-k.-pályii ev. ref. egyház, mint a kiküldött tanácsbírók jegyzőkönyvi kivonaton értesítendők.

78-ik szám. Nánási Imre mezőtelki-i ev. ref. lelkész az általa Szabó Gyula ellen indított fegyelmi ügyben az ő terhére bíróságilag megállapított s általa tulterhelőnek talált 30 frt 44 kr vizsgálati költség újból megállapítását kérelmezi.

Az egyházmegyei közgyűlés nem birván illetékességgel a bírósági ítélet felülvizsgálására, különben is a kérdéses ügy már jogérvényes birói ítélettel véglegesen elintézve levén: annál fogva jelen folyamodványt a kérelmezőnek visszaadatul rendeli.

79-ik szám. A fugyivásárhelyi egyház nevében, annak lelkésze és gondnoka az iránt folyamodnak, hogy egyházmegyénk az ő kiseded egyházuk részére a magyar ref. segélyegylettől némi segélyt eszközöljön.

E román ajku községektől környezett, szegénységgel küzdő, alig 200 lelket számláló kiseded egyházunk a főtiszteletű egyházkerületi közgyűlés s általa a magyar ref. segély-egylet választmánya pártfogásába melegen ajánltatik.

80-ik szám. A püspökii ev. ref. egyháztanács a leányiskolájában egy próba évet töltött Albisz Katalin és Grosz Janka nőtanítókat, a f. évi május 27-én tartott gyűlés 28. sz. végzése szerint hivatalaikban állandósítván, az egyházmegye jóváhagyását s nevezett nőtanítóknak állásukban véglegesmegegerősítését kérelmezi.

Miután nevezett nőtanítók az eltöltött egy évi próbaidő alatt ugy szorgalmuknak, mint sikeres tanítás módjuknak kellő bizonyosságát adták, az egyházmegye a püspökii ev. ref. egyháztanács választását helyben hagyja s tanítónőket név szerint Albisi Katalint a nagyobb, Grosz Jankát a kisebb leánytanítói hivatalban végleg megerősíti.

81. szám. Az örvéndi ev. ref. egyháztanács jelenti, hogy az általuk már régen eszközölt szőlő cserére nézve, — melyre pedig az egyházmegye 1875. márcziusi közgyűlése 17. számú végzésében az engedélyt megadta, s a főtiszteletű egyházkerület is, ugyanazon évi ápril hóban hozott 117. számú határozatával megerősítette, — czélt nem érhettek, mivel sem az egyházmegyei, sem az egyházkerületi engedély okmányban nem volt világosan kitüntetve, hogy az egyház melyik évben, micsoda helyrajzi szám alatt levő birtokát akarja elcserélni, s kinek, melyik birtokivben, milyen helyrajzi szám alatt levő szőlőjével.

Hogy tehát ezen csere ügy, egyszer már megoldathassék, kéri az egyházmegyét, hogy az engedélyt ujolag megadni, s a vonatkozó végzést akként szerkeszteni méltóztassék, hogy abban a csere tárgyát képező két darab szőlő világosan körül írva, s meghatározva legyen.

Az egyházmegyei közgyűlés fent hivatolt végzését megújítván, megengedi, hogy az örvéni ev. reform. egyház, az Örvénd községi 74. számú telekjegyzőkönyvben foglalt + r. sz. 1 h. r. sz. 444 szőlőjét elcserélje Nagy Sándornak ugyan csak az örvéni 144. számú telekjegyzőkönyvben foglalt + r. sz. 1. helyrajzi szám 590|453. sz. a. levő 1375 □ öl szőlőnek fele részéért, mely hosszában kelet felől van, s e végzését, hozzájárulás és megerősítés végett a főtiszteletű egyházkerületi közgyűlés elé terjeszteni elhatározza.

82-ik szám. A paptamási-i ev. reform. egyház annak megengedéseért folyamodik, hogy temploma s tornya reparálási költségeinek fedezésére 2000 forintot o. é., a megyei árvapénztárból 10 évi törlesztésre oly módon kölcsönöztesse, hogy a kölcsönzött összeg a belhivatalnokok javadalmazásául szolgáló földekre betábláztassék.

Miután a paptamási-i egyháznak semmi más ingatlan birtoka nincs, mely az eshetőleges nem fizetés esetén biztosítékul szolgálhatna, s így a nem reménylett, de még is bekövetkező esetben a belhivatalnokok földjei kerülnének árverés alá, ennél fogva a jelzett kölcsönt egyházmegyénk a belhivatalnokok fizetését kockáztató módon meg nem engedheti.

83-ik szám. Özveggy Felvinczi Istvánné felfolyamodványa a bihari ev. ref. egyházmegye f. évi április 5—6 napjain tartott közgyűlése 42. sz. végzése ellen.

Annak kijelentésével, hogy folyamodó lelkész, a gyámdíj illető kérelmével egyházmegyénk által, gyámoldai alapszabályaink értelmében már három ízben elutasított, sőt ez irányban fellebbezését már a főtiszteletű egyházkerület is egy ízben visszautasította — végleges elintézés végett a főtiszteletű egyházkerületi közgyűlés elé terjesztetik.

84-ik szám. Nánási Imre m.-telki-i ev. rev. lelkész jelenti, hogy néhai Brachfeld Jakab mózes vallásu m.-telegdi volt lakos, ki már az 1886-ik évben elhalt. a mezőtelki-i ev. ref. egyház iskolája részére, a szegény árva gyermekek tankönyvvvel és ruházattal ellátására 150 frt évi járadékot hagyományozott, az özvegy azonban, mint főörökös nem csak az elmúlt évekről nem fizette a hagyomány összeget, de az egyháztanács ez iránybani kérelmére nem is válaszolt.

Az ügy megvizsgálása és szükség esetén, a kellő törvényszerű eljárás megindítása végett kiadatik ügyésznek, — jelentése a jövő gyűlésre beváratván.

85-ik szám. Az élesdi ev. ref. egyháztanács az 51888. számu egyházmegyei végzés folytán beterjeszti az élesdi ev. ref. új iskola egyik termének, a községi leányiskola tanterméül való átengedése tárgyában bekívánt iratokat.

Miután a bemutatott iratokkal kellőleg igazolva van, hogy az eddigi vegyes iskola tanító, a leánynövendékek tandíjjainak elvesztése következtében fizetés csonkítást nem szenved, — miután továbbá a bemutatott szerződés által, a községi leányiskola ev. ref. vallásu növendékeinek, éneklésben és vallásban tanterv szerint oktatása elegendő módon biztosított, miután végezetre, az egyháztanácsnak azon célját, hogy az ev. ref. egyháznak tulnépese vegyes iskolája, a leány növendékeknek a községi leányiskolába átbocsátása folytán megosztassék, — az egyházmegye már fent érintett határozatában tanügyi szempontból elvileg helyeselte, — mindezen indokoknál fogva az egyháztanács azon intézkedése, — mely szerint új iskolájának egyik termét az 1893. évi szeptember hó 1-ső napjáig terjedő időtartamra a községi leányiskola tanterméül átengedte, a községi iskolai pénztárból fizetendő évi 80 frtért, mely összegből 40 frt, a fűtés, világítás és tisztogatás költségeire 40 frt pedig s leány gyermekek éneklésben és vallásban oktatásáért járó tanítási díjra leendő fordítandó, —

ezennel jóváhagyatik, oly feltétel alatt azonban, hogy a községi főbíró és egyháztanács között kötött szerződésre nézve utólagosan a községi képviselőtestület helybenhagyása is kieszközöltessék és az e tárgyban hozandó községi képviselőtestületi határozat pótlólag az egyházmegyéhez bemutattassék.

Mely határozat az összes iratokkal együtt az élesdi ev. ref. egyháztanáccsal közöltetni rendeltetik.

86-ik szám. Előterjesztetik Nemes Ferencz egyházmegyei ügyész véleményes jelentése sályi-i temető kérdésében mely szerint Biharvármegye alispánját megkeresetni kéri az iránt, hogy a sályii róm. kath. és görög kath. hiveket kötelezze arra, miként a különben is a közlegelőből kiszakított temetőjükben a községben elhaló ev. ref. vallásu halottak eltemetését háborítatlanul tűrjék el, vagy pedig a községgel jelöltesen ki 40 éven át temetkezésre elegendő és alkalmas területet, a nváradi ev. ref. egyház mint anyaegyház közbejötte mellett oly módon, hogy az a sályi ev. ref. leányegyház tulajdonánul telekkönyvileg is bekebelezessék.

Miután jelen ügy tárgyalásánál arról értesült az egyházmegyei közgyűlés, hogy időközben a sályi-i ev. ref. vallásu hivek vásárlás utján a temetői helységet már biztosították, mely használatba is vétetett: annálfogva a nváradi ev. ref. egyháztanács, mint anyaegyház, jelen végzés és az összes iratok kiadása mellett ezennel felhívatik, hogy végére járván annak, miként a sályii ev. ref. leányegyház szerzett-e temető helységet vagy sem? tegyen jelentést ezen ügy továbbá tárgyalásának szükségtelenségéről, esetleg a sályi-i ev. ref. egyháztagok temetkezési helyének mi módon leendő biztosításáról.

Mely határozat a nváradi ev. ref. egyháztanáccsal közöltetik.

87-ik szám. Révész Bálint püspök ur a f. évi julius 25-én 1236. sz. a. kelt leirata kíséretében illetékes intézkedés végett leküldi Cs. Szilágyi Sándor élesdi lakos felebbezését, melyben az egyháztanács által a gondnokság

el nem vállalása miatt reá kirótt 40 frt váltságdíj alól magát felmentetni kéri.

Tekintetbe véve, miszerint felfolyamodó az 1888. évi május 21-kén a törvény rendelte alaki eljárások pontos megtartása mellett választatott meg gondnoknak és a választásról értesítése mellett a május 27-ikére kitűzött egyháztanácsi ülésre az eskü letétele végett meghivatott, de meg nem jelent, és ekkor az egyháztanács kebeléből kiküldött két presbyter által nevének megmondattott, hogy május 31-ikéig a gondnokság esetleges el nem fogadhatására nézve előadható indokait a lelkésznél terjessze elő, azonban ezt tenni elmulasztotta, tekintetbe véve továbbá, hogy a korának hajlottsága és az írásbani nem kellő jártassága tekintetében felhozott és éppen semmivel sem igazolt indokok határozottan megczáfoltatnak az egyháztanács által, mert mint 49 éves egyén élete java korában áll és a gondnoki számadásokat a szóban forgó egyházban fenálló gyakorlat szerint, a gondnoki bemondások alapján a lelkész szokta elkészíteni s éppen azért egész írástudatlan egyén is viselte a gondnoki hivatalt, tekintetbe véve végezetre, hogy a r. kath. vallás kebelébe való áttérése tekintetében az iratok között levő róm. kath. lelkészi bizonylat szerint csak f. évi június 11-én tette meg az első lépést s július 1-én vétetett fel a r. kath. egyházba s így nemcsak gondnokká választatása, hanem a váltságdíjban elmarasztaltatásakor is ev. ref. egyháztagnak volt tekintendő: mindezen indokoknál fogva az élesdi ev. ref. egyháztanács által f. évi június hó 11-én hozott azon határozat, mely szerint Cs. Szilágyi Sándorra a gondnokság el nem vállalásáért 40 frt váltságdíj rovatott ki, ezennel helybenhagyatik s Cs. Szilágyi Sándor jelen alaptalan fellebezésével elutasíttatik.

Mely határozat az összes iratokkal együtt az élesdi ev. ref. egyháztanáccsal, nemkülönben Cs. Szilágyi Sándor élesdi lakossal közöltetik.

88-ik szám. Józsa Gábor n.-szántói ev. ref. lelkész, a f. évi 36. számú egyházmegyei végzés folytán favágatási költségeinek megtérítése ügyében kívánt iratokat beterjeszti.

Miután a felfolyamodó lelkész által eredetben bemutatott az 1876. évi július 11-én kelt lelkészi díj levélben egyáltalában nem foglaltatik, hogy a lelkész 4 öl fa évi illetményét akár az egyház, akár a harangozó felvágatni is köteles lenne, — miután továbbá a zsinati törvények 28. §-ából kifolyólag az egyház község szegődvényesei és szolgai teendőinek megállapítása az egyháztanács kizárólagos jogköréhez tartozik és az egyházmegye nem érzi magát jogosítottnak arra, hogy a harangozót az egyháztanács határozata ellenére a lelkész failletményének felvágatására kényszerítse, vagy az egyházat, a lelkészi díj levélben nem foglalt hasonló lelkészi szolgálmány teljesítésére kötelezze, — annál fogva a n.-szántói egyháztanácsnak 1885. évi április 12-én kelt 24. sz. a. hozott határozata jóváhagyatik és Józsa Gábor lelkész, ezen határozat ellen beadott fellebbezésével, illetve azon kérelmével, hogy az egyház a három évről 24 frt favágatási költségeinek megtérítésére, s jövőre nézve a favágatásnak, vagy a harangozóvali teljesítésére, vagy a favágatás költségének készpénzbeni megfizetésére köteleztessék, — ezennel elutasítatik.

Mely határozat az összes iratokkal együtt Józsa Gábor n.-szántói ev. ref. lelkészszel, továbbá a n.-szántói ev. ref. egyházzal közöltetni rendeltetik.

89-ik szám. Elnöklő esperes előterjesztvén, hogy a lelkészjelölő bizottság működési időtartama lejárt, felhívja a közgyűlést az új választásnak titkos szavazással leendő eszközzésére, azon figyelmeztetéssel, hogy most a sorrend szerint egy egyházi és két világi rendes tagnak, továbbá két egyházi és egy világi póttagnak választása következik. Egyszersmind a közgyűlés helyeslése mellett kijelenti, hogy a legtöbb szavazatot nyert egyének fognak

rendes tagoknak nyilváníttatni. Mely felszólítás folytán az új választásnak titkos szavazással leendő eszközzésére Hegyesi Márton elnöklete alatt Dombi Lajos és Füredi László tagokból álló szavazatszedő küldöttség megbizatván, ezen küldöttség a szavazati lajstrom és szavazati lapok bemutatása mellett jelenti, hogy :

a) az egyházi tagságra : Biró János 27, Benedek László 27, Csillag Lajos 25 ;

b) a világi tagságra : Kiss Elek 26, Hegyesy Márton 24 és Ertsey Dezső 2 szavazatot nyert.

Miután ezek szerint az egyházi tagságra Biró János és Benedek László egyforma szavazatot nyertek, elnöklő esperes által eszközölt sorshuzás utján Biró János nyilváníttatott rendes tagnak.

A szavazás ezen eredményéhez képest a lelkészjelölő bizottság egyházi rendes tagjául Biró János, egyházi póttagjául Benedek László és Csillag Lajos, továbbá világi rendes tagjául Kiss Elek és Hegyesi Márton, világi póttagjául Ertsey Dezső megválasztattak és erről jegyzőkönyvi kivonaton értesíttetni rendeltetnek.

90-ik szám. Elnöklő esperes előterjesztvén, hogy az 1887. évi márczius 30. és 31-én tartott egyházmegyei közgyűlés 40. számú végzése szerint három évre választott egyházkerületi képviselők közzül Oláh József egyházi rendes tag elhalálozott, felkéri a közgyűlést, hogy nevezett helyett, annak megbizatási időtartamára más tagot válasszon. Mely felszólítás folytán az új választásnak titkos szavazással leendő eszközzésére Hegyesi Márton elnöklete alatt Füredi László és Dombi Lajos tagokból álló szavazatszedő küldöttség megbizatván, ezen küldöttség a szavazati lajstrom és a szavazati lapok bemutatása mellett jelenti, hogy Benedek László 11, Biró János 8 és Csillag Lajos 7 szavazatot nyert. Ekként általános többséget senki sem nyervén, a két legtöbb szavazatot nyert egyén között szűkebb választás rendeltetett el, a melynek eredményeként Benedek Lászlóra 14, és Biró Jánosra 12 szavazat esett.

A szavazás ezen eredményéhez képest az elhunyt Oláh József helyett ennek megbizatása tartamára Benedek László egyházmegyei tanácsbíró egyházkerületi képviselői rendes tagnak

ezenel megválasztatik és erről jegyzőkönyvi kivonaton értesítettik.

91-ik szám. Előterjesztetik a szalárdi ev. ref. egyháztanács által f. évi június 10-én III. sz. a. hozott és az egyházközség f. évi június 17-én tartott közgyűlésében is jóváhagyott határozat, mely szerint a szalárdi ev. ref. lelkész és tanítók terménybeli járandósága, egy köből búzát 5 forinttal számítva, készpénzzé változtattatott át.

Miután a belhivatalnokok fizetésének termények helyett készpénzben történő kiszolgáltatása egyrészt a teher arányosabb megosztását, másrészt a termények beszedése körül szükségképen felmerülő surlódások és visszaélések elkerülését vonja maga után s miután az e részben hozott egyháztanácsi és egyházközség közgyűlési határozat senki részéről panasz avagy felebbezéssel meg nem támadtatott: annálfogva a szalárdi ev. ref. egyháztanácsnak az egyházközségi közgyűlés által is jóváhagyott azon intézkedését, mely szerint a szalárdi ev. ref. lelkésznek és tanítóknak járandóságát, egy köből búzát 5 forinttal számítva, készpénzzé változtatta át, az egyházmegye öt évre ezenel megerősíti és ezen határozatának végleges jóváhagyása végett az összes iratokat a főtiszteletű egyházkerülethez felterjesztetni rendeli.

A felterjesztés eszközzésével Szabó Károly esperes megbizatván.

92-ik szám. A nváradi ev. ref. egyháztanács folyamodik, hogy a néhai Kola Gábor hagyományaként a bihari ev. ref. lelkész gyámolda részére fizetendő 1000 frt 5°/_o kamattal határozott vagy határozatlan időre, továbbra is a nváradi ev. ref. egyháznál költsönképpen hagyassék meg.

Miután a nagyváradi ev. ref. egyház, mint a néhai Kola Gábor hagyatékának egyik általános örököse, a nevezett örökhagyó által a bihari ev. ref. egyházmegyei lelkész gyámoldai alapra tett 1000 frt hagyomány kifizetését magára vállalta: annál fogva az egyháztanács kérelmének teljesítése mellett, a szóban forgó 1000 frt költsön-

képpen félévenként előre fizetendő 5°/_o kamatra egy évi időtartamra a nváradi ev. ref. egyháznál meghagyatik.

Miről a nváradi ev. ref. egyháztanács és Kocsis József egyházmegyei gyámpénztárnok végzésileg értesítetnek.

93. szám. Elnökség felhivja a közgyűlést, jelen gyűlés jegyzőkönyvének hitelesítése végett bizottság kiküldetése iránt.

A hitelesítés eszközzésével Ritoók Zsigmond egyházmegyei gondnok elnöklete alatt Hegyesi Márton és Kiss Elek világi tanácsbírákból, továbbá az előterjesztő jegyzőkből álló küldöttség ezennel megbizatik.

Az 58-ik számtól a 65-ig	jegyzette Szigeti Elek.
A 65-ik „ a 74-ig	„ Rác Mihály.
A 74-ik „ a 85-ig	„ Nagy Sándor.
A 85-ik számtól a 93-ig	„ Miskolczy Árpád.

*A bihari ev. ref. egyházmegyei bíróság
1888. évi augusztus hó 23-án Nagy-
váradon tartott ülésének*

JEGYZŐKÖNYVE.

Jelenvoltak:

Szabó Károly esperes és Ritoók Zsigmond egyházmegyei gondnok elnöklete alatt Biró János, Benedek László, Csillag Lajos és Szemes László egyházi, — Kiss Elek, Hegyesi Márton világi tanácsbírák és Miskólczy Árpád egyházmegyei világi jegyző.

8. szám. Előterjesztetett a h.-k.-száldobágyi ev. ref. egyháztanács által Csikós Mihály ottani ev. ref. tanító ellen f. évi február 26-án elkövetett botrányos magaviselete miatt beadott fegyelmi panasz kérvény, továbbá felolvasatott panaszlott tanítónak ezen panaszlevélre adott felelete, nemkülönbén Benedek László és Csillag Lajos egyházmegyei egyházi tanácsbíráknak azon jelentése, hogy az egyházlátogatás alkalmával esperesi felhívás folytán általuk ezen ügynek békeséges uton megkísérlett kiegyenlítése nem sikerült, mert az egyháztanács panaszát továbbra is fentartotta és a tárgy megismertetésére vonatkozó összes iratok felolvasása után, elnökség felhívja a netalán megjelent érdekelt feleket esetleges szóbeli előterjesztéseik megtételére. Mire a panaszló egyháztanács képviselőjében megjelent érdekelt feleket esetleges szóbeli előterjesztéseik megtételére. Mire a panaszló egyháztanács képviselőjében megjelent Gorbai Sándor gondnok kijelentette, hogy szóbeli előterjeszteni valója nincsen, azonban az írásbeli panaszlevélben előadottakhoz ezuttal is ragaszkodik. A panaszlott tanító pedig meg nem jelent. Azon körülmény megállapítása után, hogy ezen ügyben a bírósági tagok közzül senki érdekelve nincsen, az összes jelenvoltakból megala-

kult egyházmegyei bíróság visszavonul és az egyházi törvénykezési rendtartásra előírt alaki eljárások megtartása mellett következőleg :

I t é l t :

Csikos Mihály h.-k.-száldobágyi ev. ref. tanító ellen az egyházi törvények 257. §-ának c) és h) pontjai alatt elő sorolt fegyelmi esetek, t. i. oly cselekmény, melyből közbotrány származott, és a tanítói állás méltóságát sértő viselet a tárgyalási iratok és panaszlott önbeismerése által beigazolvva lévén, ezekben vétkesnek mondatik ki, és az egyházi törvények 246. §-ának a) pontja értelmében intésre ítéltetik.

I n d o k o k :

Eltekintve a Morócza Lajos h.-k.-száldobágyi községi jegyző részéről nevezett tanító ellen botrányos viselet és a helyi politikai hatóság hivatalos megkereséseinek nem teljesítése miatt emelt panaszlevéltől, mely a vizsgálat folyama alatt panaszló részéről visszavonatot, vétkesnek kellett panaszlottat kimondani, mert

1-ör. Az egyháztanács a panaszlevelében előadott azon cselekményt önmaga beismeri, hogy i. évi február hó 26 án éppen vacsora osztás napján az iskolás gyermekek előtt, özvegy napa irányában tettlegességre ragadtatva magát, őt a földre taszította, mely tanítóhoz nem illő cselekményénél terhelő körülményül vétetik, miként a bűnbánó héten, éppen urvacsorája osztása reggelén történt, mikor a szokottnál nagyobb számban templomba gyülekező hivek között köztudomásra jutva, azoknál közbotránkozást okozott, míg kellőleg igazoló körülmény, hogy az egyháztanács előzőleg beadott panaszát, az egyházlátogató küldöttség előtt sem vonta vissza.

2-or. A fegyelmi büntetés nemének kiszabásánál enyhítő körülményül vette az egyházmegyei bíróság egyrésztől panaszlottnak őszinte töredelmes beismerés, és jövőre nézve tett azon

igéretét, miként hasonló viselkedések által panaszra okot szolgáltatni nem fog, másrésről azon körülményt, hogy maga által is elismertetik, miként szerfelett indulatos lévén, éppen az iskolás gyermekek előtt, ő kezdte meg vejének szidalmazását, s így a panaszlottat felindulásba ő hozta.

Mely ítélet világi elnök által az egyházmegyei közgyűlésen meghirdettetvén, a h.-k.-száldobágyi egyháztanácsnak és Csikos Mihály ottani ev. ref. tanítónak írásban kiadatni határoztatik, azon megjegyzéssel, hogy 15 nap alatt joguk van ezen ítélet ellen fellebbezést beadni.

Betűrendes tárgymutató

az 1888. augusztusi egyházmegyei közgyűlés jegyzőkönyvéhez.

	Szám.
Állandó káplánságok szervezése tárgyában vélemény	68
Alispán az ismétlődő iskolák felállítása iránt ujából megkerestetik	61
Albisi Katalin állandó nőtanítóul megerősittetik . . .	80
Benedek László egyházkerületi képviselőül választatik	90
„ „ vasárnap ügyi bizottsági tagul választatik	66
„ „ lelkészjelölő bizottság póttagjául „	89
„ „ a főkegyházak gondozásáról jelentő bizottság tagjául választatik	60
Biró János a főkegyházak gondozásáról jelentő bizottság elnökéül választatik	60
Biró János a lelkészjelölő bizottság tagjául választatik	89
Bizottság választatik a fiók egyházak gondozása ügyében	60
„ neveztetik a közgyűlés jökönyvének hitelesítésére	93
„ „ a vasárnap megünneplése ügyében . .	66
„ választatik a gyámoldai alapszabályok szerkesztésére	64
Csatári egyházközség 1886. évi számadását egy hó alatt espereshez adja be	72

Csák Máté a fiókegyházak gondozásáról jelentő bizottság tagjává választatik	60
Csilag Lajos a vasárnap ügyi bizottság tagjául választatik	66
" " a lelkesjelölő bizottság póttagjául "	89
Dékánságok felállítása nem pártoltatik	67
Egyházak, melyekben az épületek javítást vagy ujitást igényelnek, ennek mikor és miként eszközzéséről espereshez jelentsenek	60
Egyházak, melyekben tanerő szaporítás rendeltetett, sürgősen intézkedjenek, s erről jelentést tegyenek	60
Egyházkerületi képviselőül Benedek László választatik	90
Egyházi közigazgatási peres ügyek szabályozása tárgyában vélemény adatik	70
Élesdi iskola egyik tantermének a községi leányiskola helyiségül átengedése feltételek mellett jóváhagyatik	85
Ertsey Dezső vasárnapügyi bizottság tagjául választatik	66
" " a lelkesjelölő bizottság póttagjául "	89
Esperes jelentés egész terjedelemben jegyzőkönyvbe vétetik	60
Esperes a h.-k.-kovácsii lelkeszi állomás betöltése iránt intézkedjék	60
Esperes Oláh József halálával megürült tanácsbirói állomás betöltése iránt intézkedjék	60
Esperes M. Kakucs részére tanszereket eszközöljön	60
Esperes Gere Miklós ellen fegyelmi eljárást indítson	60
Esperes Vári János ellen fegyelmi vizsgálatot indítson	60
Felvinczi Istvánné ügye végelintezésre az egyházkerületre terjesztetik	83
Fiók egyházak ügyében küldöttség adjon véleményt	60
Fugyi-Vásárhely a magyar ref. segély egyletnél pártólólag ajánltatik	79
Gere Miklós h.-k.-pályi-i tanító ellen hivatalból fegyelmi vizsgálat indittassék	60
Grosz Janka püspökii nőtanító hivatalában állandósíttatik	80
Házassági ügyekben való biráskodás tárgyában vélemény	65
Hegyesy Márton a szerkesztőbizottság elnökévé választatik	64
" " a lelkesjelölő bizottság tagjává választatik	89
H.-K.-Kovácsi-i lelkeszi állomás betöltése iránt esperes intézkedjék	60

H.-K.-Pályi-i egyház adásvételi ügye meg nem erősítetik, helyszini vizsg. e jelentéstételre bizottság küldetik	77
Ismétlő iskolák felállítása ügyében alispán újból megkerestetik	61
Kágyi Lajos nváradai segédlelkész bekebeleztetik	76
Kiss Elek a vasárnap-ügyi bizottság tagjává választatik	66
Kis Lajos csökmői tanító bekebeleztetik	60
Kocsis József szerkesztő bizottsági tagul választatik	64
Konvent 83 1887. szám alatti határozatára vélemény adatik	71
Konvent 89 1887. sz. a. indítványokra vélemény	73
Könyves János vasárnapügyi biz. elnökévé választatik	66
Lelkész-gyámoldai szabályok módosíttatnak, új összeállításukra szerkesztő bizottság választatik	64
Lelkész-jelölő bizottságba rendes és póttagok választatnak	89
Mezőtelki-i iskolát illető Brachfeld-féle 150 frtos évi járadék ügye, ügyésznek jelentésre kiadatik	84
Nánási Imre a vizsgálati költség új megállapítását célzó kérelmével elutasíttatik	78
Nagyszántói egyház és harangozó, a lelkészi failletmény felvágatására vagy a vágatási költség megfizetésére nem kötelezhető	88
Nagytotfalui leányegyházzá nyilváníttatik s ideiglenesen Szalárd anyaegyházhoz csatoltatik	63
Nagytotfalui előkönyörgő javadalmazásához a beszolgáló lelkész 4 hold föld illetménye vissza csatoltatik	62
Nagyváradai anyaegyháznak a sályii fiók egyház temető ügye jelentéstétel végett kiadatik	86
Nagyváradai egyháznál, a lelkészgyámoldát illető 1000 frt 5 ⁰ / ₁₀ kamattal egy évi időtartamra meghagyatik	92
Oláh József emléke örökíttetik	60
„ helyére egyházkerületi képviselő választatik	90
„ „ egyházi tanácsbíró választassék	60
Örvendi egyház telekkönyvileg kitüntetett szőlőjét elcserélheti, az ügy megerősítés végett az egyházkerületre tétetik	81
Paptamási egyház a hivatalnoki földek jelzálogi lekötésével kölcsönt nem vehet fel	82
Püspökii tanítónők hivatalaikban végleg megerősíttetnek	80

	Szám.
Sarkadi Józsefnek tanító képességi igazolványa másolatban kiadatik	74
Sályii temető ügye Nvárad anya egyháznak jelentésre kiadatik	86
Szalárdi egyházban a termény fizetés megváltása 5 évre megerősítettik	91
Szemes László a fiók egyházakról jelentő bizottság tagjául választatik	60
Szemes László a vasárnap ügyi bizottság tagjává választatik	66
Szemes László H.-K.-Pályiba vizsgálatra küldetik . . .	77
Szigeti Elek szerkesztő bizottsági tagul választatik . .	64
Cs. Szilágyi Sándor élesdi lakos, a gondnokság el nem vállalásáért 40 frt váltságdíjban elmarasztaltatik	87
Szőlősi Imre n.-kerekii s. lelkész bekebeleztetik . . .	75
Zsigmond Ferencz a vasárnap ügyi bizottság tagjává választatik	66
Vadházasságok megszüntetése tárgyában vélemény adatik	69
Vári János k.-n.-révi lelkész ellen hivatalból fegyelmi eljárás indittassék.	60
Vasárnap megünneplése tárgyában vélemény adatik, vasárnapügyi bizottság alakítottatik	66

Birósági ügy:

Csikos Mihály h.-k.-száldobágyi tanító intésre ítéltetik	8
--	---

